

České slovo

Jednat samostatně, svobodně, rozumně

O NOVÉ ČESKOSLOVENSKO

Milí spoluobčané,

čtyřicet let jste v tento den slyšeli z úst mých předchůdců v různých obměnách totéž: jak naše země vzkvétá, kolik dalších miliónů tun oceli jsme vyrobili, jak jsme všichni šťastni, jak věříme své vládě a jaké krásné perspektivy se před námi otevírají.

Předpokládám, že jste mne nenavrhlí do tohoto úřadu proto, abych vám i já lhal.

Naše země nevzkvétá. Velký tvůrčí a duchovní potenciál našich národů není smysluplně využit. Celá odvětví průmyslu vyrábějí věci, o které není zájem, zatímco toho, co potřebujeme, se nám nedostává. Stát, který se nazývá státem dělníků, dělníky ponižuje a vykořisťuje. Naše zastaralé hospodářství plýtvá energií, které máme málo. Země, která mohla být kdysi hrdá na vzdělanost svého lidu, vydává na vzdělání tak málo, že je dnes na dvaasedmdesátém místě na světě. Zkazili jsme si půdu, řeky i lesy, jež nám naši předkové odkázali a máme dnes nejhorší životní prostředí v celé Evropě. Dospělí lidé u nás umírají dřív, než ve většině evropských zemí.

Dovolte mi malý osobní zážitek: když jsem nedávno letěl do Bratislavy, našel jsem si při různých jednáních čas k tomu, abych pohlédl z okna. Viděl jsem komplex Slovnaftu a hned za ním velkoměsto Petržalku. Ten pohled mi stačil k tomu, abych pochopil, že naši státníci a politici činitelé se po desítky let nedívali nebo nechťeli dívat ani z oken svých letadel. Žádná četba statistik, které mám k dispozici, by mi neumožnila rychleji a snadněji pochopit stav, do něhož jsme se dostali.

Ale to všechno není stále ještě to hlavní. Nejhorší je, že žijeme ve zkaženém mravním prostředí. Morálně jsme onemocněli, protože jsme si zvykli něco jiného říkat a něco jiného si myslet. Naučili jsme se v nic nevěřit, nevímat si jeden druhého,

Foto: dpalepa

starat se jen o sebe. Pojmy jako láska, přátelství, soucit, pokora či odpuštění ztratily svou hloubku a rozměr a pro mnohé z nás znamenají jen jakési psychologické zvláštnosti, anebo se jeví jako zatoulané pozdravy z dávných časů, poněkud směšné v éře počítačů a kosmických raket. Jen málokterý z nás dokázal nahlas zvolat, že mocní by neměli být všemocní a že zvláštní tarmy, které

pro ně pěstují ekologicky čisté a kvalitní potraviny, by měly své produkty posílat do škol, dětských internátů a nemocnic, když už je naše zemědělství nemůže zatím nabízet všem. Dosavadní režim - vyzbrojen svou pyšnou a nesnášenlivou ideologií - ponížil člověka na výrobní sílu a přírodu na výrobní nástroj. Zaútočil tím na samu jejich podstatu i na jejich vzájemný vztah. Z nadaných a své

právních lidí, důmyslně hospodářících ve své zemi, udělal šroubky jakéhosi obhludně velkého, rachotícího a páchnoucího stroje, o němž nikdo neví, jaký má vlastně smysl. Nedokáže nic víc, než zvolna, ale nezdělitelně opotřebovávat sám sebe a všechny své šroubky.

Mluví-li o zkaženém mravním ovzduší, nemluví tím pouze o

Dokončení na str.2

Vláda se ti, lide, navrátila

Bylo to úchvatné, bylo to dojemné. Starobylý Vladislavský sál Pražského hradu se v pátek 29. prosince 1989 stal opět místem významné historické události - volby hlavy státu. Ale poprvé po 41 letech byl do této funkce nejčestnější vybran vůl všeho lidu člověk opravdu morální a nekomunista! Před několika měsíci ještě politický vězeň, neohrožený bojovník za lidská práva, svobodu a demokracii, světoznámý spisovatel — Václav Havel.

Volba Václava Havla prezidentem byla jednomyslná. Komunisté, kteří mu ještě před několika dny nemohli přijít na jméno, respektovali přání svých voličů či spíše sametové revoluce a dali svůj hlas tomu, který sjednotil snahy studentů, umělců a dělníků. V jednom proudu se slila široká iniciativa Občanského fóra i dalších rozhodujících politických sil a něžná podzimní revoluce byla korunována prezidentkou volbou.

Václav Havel je dnes nejvýznamnějším představitelem zápasu o mravnost demokratické republiky a proto byl od samého počátku také aktivně podporován Čs. stranou socialistickou. Dnes se zdá, že dny před volbou byly jednoduché, ale není

tomu tak. Ve středu 20. prosince byl sice Václav Havel přivítán ve Východoslovenském kraji kyticemi a potleskem, ale v ten den také probíhal mimořádný sjezd KSČ. Předsedou byl zvolen Ladislav Adamec (místo

Od našeho spolupracovníka v Praze

dvířejší funkce generálního tajemníka) a prvním tajemníkem „starý mládežník“ Vasil Mohorita) na kterého v pondělí 20. listopadu mladí lidé u sochy sv. Václava pokřikovali Mohorita od koryta).

Změnilo se i vedení pražské radnice, ale byl jsem, stejně jako mnoho jiných Pražáků zklamán — nový primátor, opět člen KSČ, J. Hájek, nemá velkou důvěru obyvatel našeho hlavního města. Není divu, „pohybuje se ve funkcích“ už dlouhou dobu, a tak si budeme muset počkat, zda své sliby splní. Pražané požadují předání budov, patřících orgánům KSČ, školství nebo zdravotnictví.

Před vánocemi zasedala každodenně komise Sněmovny lidu a Sněmovny národů Federálního shromáždění a České národní rady pro dohled nad vyšetření událostí ze dne 17. listopa-

du. Spisy narůstají, výpovědi přibývají, výsledky zatím nejsou známy. Ale určité pokroky byly přece jen zaznamenány a všichni je přijali radostně. Miroslav Štěpán, i když stále tvrdil, že nenese žádnou odpovědnost za krvavý masakr na Národní třídě — byl umístěn 23. prosince do vyšetřovací vazby! A bylo zahájeno trestní stíhání i prvních několika policejních důstojníků, kteří se velmi aktivně podíleli na brutálním potlačení pokojné studentské demonstrace.

Ovšem potěšilo nás, že dnem 21. 12. 1989 byly konečně rozpuštěny Lidové milice, ozbrojené složky KSČ která už dohrála svou roli tím, že se naprosto zdiskreditovala, že dovedla Československo, kdysi kvetoucí stát, na pokraj politické, morální a hospodářské propasti. A právě Lidové milice se podepsaly na posledních čtyřech desetiletích v Československu velmi ošklivě. To si samozřejmě vyžádá podrobnější analýzu a k jejich neblahé úloze se vrátíme v některém z příštích čísel.

Už potřetí v novodobé historii Československa byla v pátek 22. prosince odhalena v v Sušici stejná deska na památku vojáků čtvrté pancéřové divize 3. americké armády,

kterí osvobodili město dne 6. května 1945. Vzpomínkovému aktu byli přítomni představitelé velvyslanectví USA v Československu. Poprvé se deska na budově zdejšího muzea objevila v roce 1946. O dva roky později zmizela, aby ji obyvatelé mohli znovu spatřit u příležitosti 23. výročí osvobození. V roce 1972 bylo bronzové dílo z pražské dílny F. Anýže opět sejmuta a uloženo na Městském národním výboru. Počátkem 80. let skupina občanů uskutečnila podpisovou akci na podporu žádosti, aby se pamětní deska dostala na původní místo. Jiná deska na paměť osvobození města americkou armádou vedenou generálem Pattonem je nyní už také v Klatovech.

K významné události se den před Štědrým dnem sešli na hraničním přechodu mezi Československem a NSR v Rozvadově ministři zahraničních věcí obou států — Jiří Dienstbier a H. D. Genscher.

V lokalitě Hraničky čekala skupina novinářů, kapela bavorských dětí, představitelé Občanského fóra z Tachova a občané z dalších míst s transparenty. Citujeme alespoň jeden z nich: „I lesní zvířt vám děkuje“.

Dokončení na str. 3

Volbou Václava Havla na prezidentský úřad skončilo první období demokratické revoluce v Československu. Přispěli k ní všichni, kdo od puče v roce 1948 nikdy nepřijali komunistickou diktaturu. Mnozí z

MOJMÍR POVOLNÝ

nich za to zaplatili životy, desetitisíce léty vězení, persekuci a diskriminaci. Svůj podíl na ní mají také ti, kdo se po zkoušce Pražského jara s komunismem rozešli a za cenu osobních obětí se veřejně představili proti diktatuře KSČ. Rozhodnou zásluhu o tuto revoluci však mají mladí Češi a Slováci, kteří od jara znovu a znovu odmítli ustoupit komunistickému násilí, nikdy se nevzdali a nakonec 17. listopadu 1989 odvahou, se kterou se vystavili brutálnímu útoku policie, Lidových milic a výsadekářů, zmobilizovali celý národ proti zlu představovanému komunistickou stranou a její vládou.

Za úspěšný průběh tohoto prvního období jsou nade všechny zodpovědní Občanské fórum a Veřejnost proti násilí. Způsob, jakým se ujaly vedení všennárodního demokratického hnutí, jakým se o ně opíraly v zápase s komunistickým vedením o nastolení demokratického řádu a jakým se vyhnuli násilí, si zaslouží obdivu.

Československý exil se na této etapě naší revoluce nemohl přirozeně bezprostředně podílet. Oddělovaly nás od ní jak hranice, tak všeobecně sdílené přesvědčení, že revoluce v Československu je především záležitostí našich lidí doma a že jen oni ji mohou provést a přivést k úspěšnému konci. Exil se však ve vztahu k vývoji v Československu nemusí stavět skromně do kouta. Jeho organizace, časopisy, konference, zahraniční intervence, často jediné fórum, které poskytoval domácí opozici na mezinárodním poli, finanční a osobní oběti vydávající svědectví o tom, že jsme se nikdy nepřestali pokládat za zahraniční větev našich národů. Odmítli jsme a odmítáme být pokládáni za ztracenou generaci Čechů, Slováků a Podkarpatských Rusínů. Přes čtyřicet let jsme s domovem sdíleli jeho aspirace a víru v obnovu československé demokracie. Každý jsme svým způsobem o ni v naší zahraniční akci usilovali. Jsme přesvědčeni, že československý exil přinesl také svůj podíl do revoluce posledních měsíců.

Tyto dva měsíce skončily vítězstvími demokratů, avšak institucionálně je dnešní československé zřízení dosud založeno na kompromisu s komunistickou stranou. Přestože byli Češi a Slováci demonstrativně odvrženi, komunisté mají ministerského předsedu, značný počet ministrů a velkou většinu ve Federálním shromáždění, nemluvě o nižších orgánech veřejné moci a o nomenklaturních pozicích ve správě, hospodářství a kultuře.

V druhém období revoluce, do kterého Československo vstupuje, se nesmí zapomenout, že tato revoluce za demokracii je zároveň revolucí proti komunismu. Je mylné našim národům předkládat, že revoluce z roku 1989 navazuje na rok 1968 anebo že je dokonce jeho pokračováním. Hlavním politickým doku-

Dokončení na str.2

O nové Československo

Dokončení ze str. 1

mentem onoho roku byl Akční program KSČ. S ním nemají dnešní změny v republice nic společného. V Akčním programu šlo o reformovaný komunismus. Tentokrát jde o demokracii, která je inspirována československou demokratickou tradicí. Masarykem a nikoli ÚV KSČ z jara. Nic tento rozdíl nevystihlo lépe a více než Havlova přísaha, když se ujímal prezidentského úřadu.

Druhé období československé revoluce bude obdobím přechodným. V němž by měly dosavadní změny dostat výraz v návratu k původnímu názvu republiky bez přídomek „socialistická“. Československá republika bylo jméno důstojné a bude jím i v budoucnosti. Jeho hlavním úkolem však bude připravit první svobodné volby od roku 1948.

Podle dosavadních zpráv dochází v Československu k velké fragmentaci politických směrů, stran a skupin. V prvním závanu revoluce se to dá očekávat. Do voleb by se však tyto síly měly zkonsolidovat a mosaika stran by měla být podstatně zjednodušena. Všechny moderní demokracie vděčí za svou stabilitu a prosperitu konsolidaci svého stranického systému do dvou, tří, nejvýše čtyř hlavních politických stran. Cesta k této konsolidaci vede za prvé přes politickou kulturu, která je si vědoma zodpovědnosti za stát a obecné blaho - v československém případě jí bude tentokrát potřeba více než v zemích se zavedenou demokracií. Druhá cesta vede přes sdružení příbuzných směrů ve velké politické federace, jak jsou známy zejména v anglosaských demokraciích a v nedávné době také ve Francii a Západním Německu. Za třetí ji umožňuje volební systém, který si konsolidaci v zájmu samotných frakcí vynutí. Proto bude třeba takovou politickou kulturu co nejrychleji pěstovat a prosadit konsolidační volební systém. Než bude stranický systém vystaven zkoušce parlamentních voleb, bylo by dobře jej vyzkoušet ve volbách do lokálních národních výborů. Z parlamentních voleb musí vyjít silná demokratická vláda a silná demokratická opozice, mají-li být zvládnuty tři velké úkoly, před kterými republika stojí.

Tyto tři úkoly se rýsují již dnes. Po svobodných volbách bude na ně muset Československá republika najít rychlou odpověď. Za prvé si bude muset dát novou ústavu. Z této konstituční základny pak bude lze budovat nový, opravdu demokratický stát, který bude spravedlivě sloužit všem jeho občanům. Domníváme se, že Václav Havel musí kandidovat na prezidentský úřad na plné ústavou stanovené období, neboť v něm vidíme záruku demokratické budoucnosti republiky.

Za druhé bude třeba přebudovat celé národní hospodářství, vysvobodit je ze svěřací kazajky, do které je ve svém mocenském zájmu sevřela KSČ, a umožnit mu, aby svobodně vzkvétalo úměrně k talentu a potřebám československého lidu.

A za třetí přijde na řadu zapojení Československa do společenství evropských národů. Toto je především otázka hospodářská, ale neméně půjde o zapojení společenské a kulturní.

Revoluční rok 1989 bude jednou pokládán za kadlub nového Československa. Češi a Slováci se v něm vzepřeli k odporu proti tyranii, která se zdála nezdolnou, svou při s ní vyhráli a osvědčili se jako demokraté, kteří mají nárok na místo mezi ostatními svobodnými národy v Evropě a ve světě. Mají před sebou ještě dlouhou cestu, která je vystaví těžké zkoušce demokratické odvahy, rozhodnosti a odpovědnosti. Jestliže zůstanou věrni ideálům, za které vzplnuli v listopadu a prosinci 1989, pak není pochyby, že v této zkoušce obstojí a že svou revoluci přivedou ke zdárnému a šťastnému konci.

Čistka v Praze

V pátek 19. ledna došlo v Praze k očišťovací akci zvláštního druhu. V Praze 9 se z Náměstí Lidových milicí odstraňovala socha milicionáře. V Praze 1 na Kampě byla odstraněna busta Z. Nejedlého, jehož poprsí i s milicionářem zdobí od té doby dvůr městské galerie. Po poledni došlo na nejtěžší kus: třímetrového, desetitunového Klementa Gottwalda, jehož socha se odstěhovala od budovy ÚV KSČ, kterou hlídala, do Trojského zámku, do zámecké části, která není přístupná veřejnosti. Ve všech třech případech bylo odstraňování pro Pražany ojedinělé podívanou, již přihlíželi ve velkém počtu. Nikdo netruchlil.

Marka za 22,20 Kčs

Turistický kurs západoněmecké marky je pohyblivý. V týdnu od 19. ledna stála západoněmecká marka pouze 22,20 Kčs, kdežto týden před tím 23,60 Kčs.

Jednat samostatně, svobodně, rozumně

Dokončení ze str. 1

pánech, kteří jedí ekologicky čistou zeleninu a nedívají se z oken letadel. Mluví o nás všech. Všichni jsme si totiž na totalitní systém zvykli a přijali ho za nezměnitelný fakt a tím ho vlastně udržovali. Jinými slovy: všichni jsme - byť pochopitelně každý v jiné míře - za chod totalitní mašinerie odpovědní, nikdo nejsme jen její obětí, ale všichni jsme zároveň jejími spoluvůdci.

Proč o tom mluvíme: bylo by velmi nerozumné chápat smutné dědictví posledních čtyřicet let jako cosi cizího, co nám odkázal vzdálený příbuzný. Musíme toto dědictví naopak přijmout jako něco, čeho jsme se my sami na sobě dopustili. Přijmeme-li to tak, pochopíme, že jen na nás všech je, abychom s tím něco udělali. Svádět všechno na předchozí vládce nemůžeme nejen proto, že by to neodpovídalo pravdě, ale i proto, že by to mohlo oslabit povinnost, která dnes stojí před každým z nás, totiž povinnost samostatně, svobodně, rozumně a rychle jednat. Nemylme se: sebelepší vláda, sebelepší parlament i sebelepší prezident toho sami mnoho nezmožou. A bylo by i hluboce nesprávné čekat obecnou nápravu jen od nich. Svoboda a demokracie znamená přece spoluúčast a tudíž spoluzodpovědnost všech.

Uvědomíme-li si to, pak se nám okamžitě všechny hrůzy, které nová československá demokracie zdědila, přestanou jevit tak hrůzné. Uvědomíme-li si to, vrátí se do našich srdcí naděje.

V nápravě věcí obecných se máme oč opřít. Poslední doba - a zvláště posledních šest týdnů naší pokojné revoluce - ukázala, jak velký obecně lidský, mravní a duchovní náboj a jak velká občanská kultura dřímaly v naší společnosti pod vnučenou maskou apatie. Kdykoli mi někdo o nás kategoricky tvrdil, že jsme taci nebo onaci, vždycky jsem namítal, že společnost je velmi tajemné stvoření a že nikdy není dobré věřit pouze té její tváři, kterou právě ukazuje. Jsem šťasten, že jsem se nemýlil. Všude ve světě se lidé díví, kde se v těch poddajných, ponižených, skeptických a zdánlivě už v nic nevěřících občanech Československa vzala náhle ta úžasná síla za několik týdnů zcela slušným a mírumilovným způsobem setřást ze svých beder totalitní systém. My sami se tomu divíme. A ptáme se: odkud vlastně mladí lidé, kteří nikdy jiný systém nepoznali, čerpají svou touhu po pravdě, svou svobodomyšlnost, svou politickou fantazii, svou občanskou odvalu i občanský rozmysl? Jak to, že i jejich rodiče - tedy přesně ra generace, která byla považována za ztracenou - se k nim přidali? Jak je vůbec možné, že tolik lidí okamžitě pochopilo, co dělat, a nikdo z nich k tomu nepotřebuje žádné rady a instrukce?

Myslím, že tato nadějná tvář naší dnešní situace má dvě hlavní příčiny: člověk především není nikdy jen produktem vnějšího světa, ale vždycky je také schopen vztahovat se k něčemu vyššímu, byť by tuto schopnost v něm vnější svět jakkoli systematicky hubil; zadržel to je tím, že humanistické a demokratické tradice, o nichž se tak často hovořilo, přece jen kdesi v nevědomí našich národů a národních menšin dřímaly a nenápadně se přenášely z generace na generaci, aby je v pravou chvíli každý z nás v sobě objevil a proměnil je ve skutek.

Za svou dnešní svobodu jsme ovšem museli i my zaplatit. Mnoho našich občanů zahynulo v padesátých letech ve věznicích, mnozí byli popraveni, tisíce lidských životů bylo zničeno, statisíce talentovaných lidí bylo vypuzeno do zahraničí. Pronásledování byli ti, kteří za války zachraňovali čest našich národů, ti, kteří se vzepřeli totalitní vládě, i ti, kteří dokázali prostě být sami sebou a myslet svobodně. Na nikoho, kdo za naši dnešní svobodu tak či onak zaplatil, by nemělo být zapomenuto. Nezávislé soudy by měly spravedlivě zvážit případnou vinu těch, kdo jsou za to odpovědní, aby vyšla plná pravda o naší nedávné minulosti nájevo.

Zapomenout ovšem nesmíme ani na to, že jiné národy zaplatily za svou dnešní svobodu ještě tvrději a že tím platily nepřímě i za nás. Potoky krve, které protekly v Maďarsku, Polsku, Německu a nedávno tak otráslajícím způsobem v Rumunsku, jakož i moře krve, které prolily národy Sovětského svazu, nesmí být zapomenuty především proto, že každé lidské utrpení se týká každé lidské bytosti. Ale nejen to: nesmí být zapomenuty i proto, že právě tyto velké oběti jsou tragickým pozadím dnešní svobody či postupného osvobození národů sovětského bloku, tedy prozatím i naší čerstvě nabyté svobody. Bez změn v Sovětském svazu, Polsku, Maďarsku a Německé demokratické republice by se asi u nás těžko stalo to, co se stalo, a pokud by se to stalo,

rozhodně by to nemělo tak krásně pokojný charakter.

Že jsme měli příznivé mezinárodní podmínky, neznamená ovšem, že nám v těchto týdnech někdo bezprostředně pomáhal. Po staletích se vlastně oba naše národy napřímily samy, neopřeny, o žádnou pomoc mocnějších států či velmocí. Zdá se mi, že v tom je velký mravní vklad této chvíle: skrývá v sobě naději, že napříště už nebudeme trpět komplexem těch, kteří musí trvale někomu za něco děkovat. Teď záleží jen na nás, zda se tato naděje naplní a zda se historicky docela novým způsobem probudí naše občanské sebevědomí.

Sebevědomí není pýcha.

Právě naopak: Jedině člověk nebo národ v tom nejlepším slova smyslu sebevědomý je schopen naslouchat hlasu druhých, přijímat je jako sobě rovné, odpouštět svým nepřítelům a litovat vlastních vin. Pokusme se takto chápané sebevědomí vnést jako lidé do života naší spolitosti a jako národy do našeho chování na mezinárodním jevišti. Jedině tak získáme opět úctu k sobě samým, k sobě navzájem i úctu jiných národů.

Náš stát by už nikdy neměl být přívazkem či chudým příbuzným kohokoli jiného. Musíme sice od jiných mnoho brát a mnohému se učit, ale musíme to po dlouhé době dělat zase jako jejich rovnoprávní partneři, kteří mají také co nabídnout.

Náš první prezident napsal: Ježíš, nikoli Caesar. Navazoval tím na Chelického i Komenského. Dnes tato idea v nás opět ožila. Troufám si říci, že snad dokonce máme možnost šířit ji dál a vnést tak do evropské i světové politiky nový prvek. Z naší země, budeme-li chtít, může už natrvalo vyzařovat láska, touha po porozumění, síla ducha a myšlenky. Toto záření může být přesně tím, co můžeme nabídnout jako náš osobitý příspěvek světové politice.

Masaryk zakládal politiku na mravnosti. Zkusme v nové době novým způsobem obnovit toto pojetí politiky. Učme sami sebe i druhé, že politika by měla být výrazem touhy přispět ke štěstí obce, a nikoli potřebě obec podvést nebo ji znásilnit. Učme sami sebe i druhé, že politika nemusí být jen uměním možného, zvláště pokud se tím myslí umění spekulací, kalkulací, intrik, tajných dohod a pragmatického manévrování, ale že může být i uměním nemožného, totiž uměním udělat lepšími sebe i svět.

Jsem malá země, ale přesto jsme byli kdysi duchovní křižovatkou Evropy. Proč bychom se jí opět nemohli stát? Nebyl by to další vklad, jímž bychom mohli oplácet jiným pomoc, kterou budeme od nich potřebovat?

Domácí mafie těch, kteří se nedívají z oken svých letadel a jedí speciálně vykrmená prasata, sice ještě žije a občas kalí vody, ale není už naším hlavním nepřítelem. Tím méně je jím jakákoli mafie mezinárodní. Naším nepřítelem jsou dnes naše vlastní špatné vlastnosti. Lhostejnost k věcem obecným, ješitnost, ctižálost, sobectví, osobní ambice a rivalita. Na tomto poli nás čeká teprve hlavní zápas.

Máme před sebou svobodné volby a tudíž i předvolební boj. Nedopustíme, aby tento boj zašpinil dosud čistou tvář naší vlídné revoluce. Zabraňme tomu, abychom sympatie světa, které jsme tak rychle získali, stejně rychle ztratili tím, že se zapleteme do houštiny mocenských šarvatek. Nedopustíme, aby pod vzešlým hávem touhy sloužit věcem obecným rozkvetla opět jen touha posloužit každý sám sobě. Teď už opravdu nejde o to, která strana, klub či skupina zvítězí ve volbách. Teď jde o to, aby v nich zvítězili - bez ohledu na své legitimace - ti mravně, občansky, politicky i odborně nejlepší z nás. Budoucí politika i prestiž našeho státu bude záviset na tom, jaké osobnosti si vybereme a posléze zvolíme do svých zastupitelských sborů.

Milí spoluobčané!

Před třemi dny jsem se stal z vaší vůle, tlumočené poslanci Federálního shromáždění, prezidentem této republiky. Očekáváte tedy právem, že se zmíním o úkolech, které před sebou jako váš prezident vidím.

Prvním z nich je využít všech svých právomocí i svého vlivu k tomu, abychom brzy a důstojně předstoupili všichni před volební urny ve svobodných volbách a aby naše cesta k tomuto historickému mezníku byla slušná a pokojná.

Mým druhým úkolem je bdít nad tím, abychom k těmto volbám přistoupili jako dva skutečně svéprávné národy, které navzájem ctí své zájmy, národní svébytnost, náboženské tradice i své symboly. Jako Čech v prezidentském úřadu, který složil slib do rukou významného a sobě blízkého Slováka, cítím po různých trpkých zkušenostech, které měli Slováci v

České slovo

NOVINY ČESKOSLOVENSKÉHO EXILU

Vychází měsíčně. Vydává, za redakci a inzerci odpovídá dr. A. Benešová, tel.: 637 70 96 (jen dopoledne). Řídí šéfredaktor Meloun.

Veškerou korespondenci posílejte na: *České Slovo*, Postfach 86 06 04, D-8000 München 86.

Jegliche Korrespondenz bitte an: *České Slovo*, Postfach 86 06 04, D-8000 München 86.

Zeitschrift der tschechoslowakischen Exulanten. Inhaber 100%. Verleger und verantwortlich für die Redaktion u. Anzeigen: Dr. A. Benes, Juristin, H. Hilpertstr. 2, 8000 München 83.

Druck: G. Fimberger, Clemensstr. 27, 8000 München 40

Roční předplatné: normální poštou 25 DM, letecky 14-18 \$ (podle země), cena jednotlivých výtisků 2, 50 DM nebo 1, 20 \$.

Bankovní konto: *Commerzbank, Bülowstr. 7, 8000 München 80, č. konta 3710373*. Při bankovních převodech z ciziny musíme hradit bank. výlohy v částce 5 DM. Zvyšte tedy, prosím, zaslanou platbu o 5 DM.

Poštovní konto: *České Slovo, Dr. A. Beneš, Nr. 431 04-806, Postscheckamt München*.

v minulosti, zvláštní povinnost bdít nad tím, aby byly respektovány všechny zájmy slovenského národa a aby mu nebyl v budoucnosti uzavřen přístup k žádné státní funkci, včetně té nejvyšší.

Za svůj třetí úkol považuji podporu všeho, co povede k lepšímu postavení dětí, starých lidí, žen, nemocných, těžce pracujících, příslušníků národnostních menšin a vůbec všech občanů, kteří jsou na tom z jakýchkoli důvodů hůře než ostatní. Žádné lepší potraviny či nemocnice už nesmí být výsadou mocných, ale musí být nabídnuty těm, kteří je nejvíc potřebují.

Jako vrchní velitel branných sil chci být zárukou, že obranyschopnost našeho státu nebude nikomu už zámkou k tomu, aby mařil odvážné mírové iniciativy, včetně zkracování vojenské služby, zřizování náhradní vojenské služby a celkové humanizace vojenského života.

V naší zemi je mnoho vězňů, kteří se sice vážně provinili a jsou za to potrestáni, kteří však museli projít - navzdory dobré vůli některých vyšetřovatelů, soudců a především advokátů - pokleslou justicí, jež zkracovala jejich práva, a musejí žít ve věznicích, které se nesnaží probouzet to lepší, co je v každém člověku, ale naopak lidi ponižují a fyzicky i duševně ničí.

S ohledem na tuto skutečnost jsem se rozhodl vyhlásit poměrně širokou amnestii. Vězně zároveň vyzývám, aby pochopili, že čtyřicet let špatného vyšetřování, souzení a věznění nelze odstranit ze dne na den, a aby chápali, že všechny urychlené chystané proměny si přece jen vyžadují určitý čas. Vzpourami nepomohou ani této společnosti, ani sobě. Veřejnost pak žádám, aby se propuštěných vězňů nebála, neztrpčovala jim život a pomáhala jim v křesťanském duchu po jejich návratu mezi nás nalézat ve své to, co v nich nedokázaly nalézt věznice: schopnost pokání a touhu řádně žít.

Mým čestným úkolem je posílit autoritu naší země ve světě. Rád bych, aby si nás jiné státy vážily za to, že prokážeme porozumění, toleranci a lásku k míru. Byl bych šťasten, kdyby ještě před volbami navštívili naši zemi - byť na jeden jediný den - papež Jan Pavel II a tibetský dalajláma. Byl bych šťasten, kdyby se posílily naše přátelské vztahy se všemi národy. Byl bych šťasten, kdyby se nám podařilo ještě před volbami navázat diplomatické styky s Vatikánem a Izraelem. K míru chci přispět i svou zítřejší krátkou návštěvou našich dvou navzájem spřízněných sousedů, totiž Německé demokratické republiky a Spolkové republiky Německo. Nezapomenu ani na naše další sousedy - bratrské Polsko a stále nám bližší Maďarsko a Rakousko.

Na závěr bych rád řekl, že chci být prezidentem, který bude méně mluvit, ale víc pracovat. Prezidentem, který se bude nejen dobře dívat z oken svého letadla, ale který - a to hlavně - bude trvale přítomen mezi svými spoluobčany a dobře jim naslouchat.

Možná se ptáte, o jaké republice sním. Odpovím vám: o republice samostatné, svobodné, demokratické, o republice hospodářsky prosperující a zároveň sociálně spravedlivé, zkrátka o republice lidské, která slouží člověku, a proto má naději, že i člověk poslouží jí. O republice všestranně vzdělaných lidí, protože bez nich nelze řešit žádný z našich problémů. Lidských, ekonomických, ekologických, sociálních i politických.

Můj nejvýznačnější předchůdce zahájil svůj první projev citátem z Komenského. Dovolte mi, abych já svůj první projev ukončil vlastní parafrází téhož výroku: Tvá vláda, lide, se k tobě navrátila.

Papež navštíví Československo

Papež Jan Pavel II. navštíví v druhé třetině dubna Československo. Vyhovuje tak dvěma oficiálním pozváním, která mu z pověření prezidenta republiky Václava Havla a z pověření kardinála Františka Tomáška přednesla čs. vládní delegace 20. ledna ve Vatikánu. Členy delegace byli místopředsedové federální vlády dr. Čarnogurský a dr. Hromádka, ministr zahraničí Jiří Dienstbier, arcibiskupové Sokol z Trnavy a Vaňák z Olomouce a několik dalších osobností. Papež Jan Pavel II. přijal čs. delegaci ve své soukromé knihovně a v půlhodinové audienci se zajímal o obnovu diplomatických styků mezi Československem a Vatikánem. Delegace přivezla Svatému otci jako dar několik uměleckých výrobků z českého křesťánu. Jan Pavel II. za dar radostně poděkoval. O datu a pořadu papežovy cesty v Československu se jednalo na další audienci, kterou čs. delegaci poskytl státní sekretář Vatikánu, kardinál Casaroli. Podle neúředních zpráv se papežská návštěva uskuteční ve dnech 21. a 22. dubna. papež navštíví Prahu, Velehrad a Bratislavu. Vatikánským kruhům záleželo na tom, aby k návštěvě došlo v dostatečně dlouhé lhůtě před čs. volbami, které se budou konat 8. června. Za rozhovoru s kardinálem Casarolim se rovněž probírala záležitost opětného navázání diplomatických styků.

Čs. vládní delegace — první po přestávce 42 let — si za pobytu ve Vatikánu prohlédla chrám sv. Petra a v bazilice sv. Klimenta položila kytice na hrob sv. Cyrila. Byla také hostem Nepomucena v Římě.

Ministr Baker do Prahy

Americký ministr zahraničí James Baker hodlá navštívit Československo. Jeho příjezd do Prahy se očekává buď 8. nebo 9. února. Počátkem února přiletí státní sekretář Baker do Moskvy k poradám se sovětským ministrem zahraničí Ševardnadzem. Na zpáteční cestě do USA by se zastavil v Praze. Nevyklučuje se, že by navštívil i Bulharsko a Rumunsko.

Bezvizový styk s Rakouskem od 1. února

Od 1. února se zavádí mezi Rakouskem a Československem bezvizový styk. Občanům obou států postačí k návštěvám a cestám do 30. dní trvání jen platný cestovní pas. Dohodu o bezvizovém styku podepsali 18. ledna ve Vídni ministři zahraničí Jiří Dienstbier a Alois Mock. V projevu po podepsání dohody řekl ministr Dienstbier, že odstraněním vizové povinnosti se odstraňuje umělá překážka a co po tisíciletí na této hranici nikdy neexistovalo. Dohoda znamená návrat k přirozenému stavu, jaký v Evropě vždycky existoval. Rakouský ministr zahraničí Mock konstatoval, že dohoda má vysokou politickou hodnotu, protože představuje rozhodný krok k normalizaci čs. - rakouských vztahů. Za čtyřicet let umělého rozdělení se ovšem nakupilo mnoho problémů, které se nyní budou řešit. Začátek k tomu se uční při brzké návštěvě čs. delegace ve Vídni, kterou povede ministerský předseda Marian Čalta a jejímž členy budou hospodářští ministři. Ministr A. Mock navštíví Prahu v březnu.

Dalajlama do Prahy

Duchovní vůdce Tibetánů, dalajlama, v rozhovoru s denikem Times of India uvedl, že v týdně po 22. lednu přiletí na návštěvu do Československa, kam byl pozván čs. vládou a prezidentem Václavem Havlem.

Změny v čs. straně socialistické

Ústřední výbor na delším zasedání dne 19. ledna rozhodl, že obnoví starou tradici a místo konference svolá na dny 16. až 19. března do Prahy 24. sjezd strany. Změna názvu strany se bude projednávat v celostraničské diskusi a rozhodne o ní celostraničské referendum. Termín referenda určí nový Ústřední výbor, který bude zvolen na sjezdu. Na zasedání byla zrušena funkce ústředního tajemníka strany. Do funkce tří tajemníků byli zvoleni Stanislav Křeček, Jaroslav Král a František Kopecný.

Sokolský slet

Sletový propagační odbor v Paříži právě vydal a prostřednictvím žup rozesílá členům a přátelům Sokola sletové pohlednice a nálepky. Na sletové pohlednici, jejíž autorkou je ve Francii žijící ak. malířka Libuše Šlechtová. Působivá pohlednice, nabízená s přáním, aby se co nejvíce kupovala, užívala a především co nejvíce posílala hlavně do Československa.

Jak organizovat pomoc

Od loňského října jsem pozorně sledoval zejména americký tisk, abych si udělal představu o tom, jak západní veřejné mínění přijímá nejnovější vývoj ve východní Evropě, zejména v Československu. Krátce před vyvrcholením událostí v Praze a během nich se objevily první příspěvky „informovaných“ expertů o tom, jaká je vlastně národní povaha Čechů a Slováků. Nechyběly poznámky o švejkismu i kafkaismu; a ovšem o hulu-bičí povaze, která prý hrála roli za Mnichova, r. 1948 a 1968 a dokonce prý i nyní za Husáka a Jakeše. Musím připustit, že ně-

kteří redakce a mnozí komentátoři naznačili, že mají na věc jiný názor. Pak ovšem přišel 17. listopad a po něm přival zpráv a reportáží o tom, co se dělo v Praze a Bratislavě,

demokratickému Československu

ve všech sdělovacích prostředcích. Hlavní americké televizní sítě vysílaly řadu večerů přímo z Prahy z Václavského náměstí.

Fot. dpalepa

Prezident Havel zahájil činnost v Novém roce 2. ledna bleskovým zájezdem do Východního Německa, kam ho pozval předseda Státní rady Gerlach. Odpoledne zaletěl do Mnichova, kde se setkal se spolkovým prezidentem Richardem von Weizsäckerem, spolkovým kancléřem Helmutem Kohlem a bavorským min. předsedou Streiblem.

Vláda se ti, lide, navrátila

Dokončení ze str. 1

Ministři zahraničních věcí pak společně přestříhli ostnatý drát a symbolicky tak otevřeli bránu k návratu Československa do svobodného světa. K podobnému symbolickému aktu došlo na hranicích s Rakouskem už o týden před tím.

Vánoční svátky byly letos v Československu zcela jiné, než v uplynulých letech. Nejen proto, že se opět všude směly konat půlnoční bohoslužby, že mši dokonce v přímém přenosu vysílala televize a rozhlas, ale také proto, že lidé si v adventním času něžné revoluce více než kdykoliv před tím uvědomili, že ty nejценnější lidské hodnoty jsou láska a přátelství, nenásilí a láska k pravdě. A tak se letos před vánočními svátky moc neběhalo po obchodech a neshánělo, mnoho lidí prostě nemělo čas a ani náladu stát dlouhé fronty a čekat na zajímavé zboží. Někteří nad tím mávli rukou a řekli, že třeba nebudou mít pod vánočním stromčkem žádný drahý dárek, ale že tam budou mít ten nejdražší dárek - svobodu. A to je dárek, který se penězi přece nedá zaplatit.

Hned po vánočních svátcích vznikl Klub Milady Horákové, který bude soustřeďovat především členy Čs. strany národně socialistické. Předsednictvo Čs. strany socialistické se také vyslovilo pro to, aby jedno z pražských nábreží neslo jméno této statečné ženy, která byla komunistickým režimem popravena. Čs. strana socialistická se také plně zasazuje o morální odčinění křivd na členech strany, odsouzených a perzekvovaných po komunistickým únorovým puči v roce 1948.

A nakladatelství Melantrich vydalo v rekordně krátkém termínu knihu Václava Havla „Dálkový výslech“, kterou čtenáři v cizině znají z exilového vydání, ale lidé v Československu měli tak poprvé možnost se seznámit s životními osudy a názory Václava Havla. Několikahodinové fronty před prodejny Melantrichu však uspokojeny nemohly být. Do prodeje se dostalo jen 20 tisíc výtisků a ty byly rozprodány během krátké chvíle. Další 80 tisíc výtisků přijde na knižní trh v nejbližších dnech.

Krátce před koncem roku, přesně 28. prosince 1989, se opět sešli poslanci Federálního shromáždění. Na 25 uprázdněných poslaneckých křesel byli zvoleni noví poslanci, ti, kteří si získali důvěru široké veřejnosti. Je mezi nimi i Jan Bubeník, bezpartijní, studující fakulty dětského lékařství Univerzity Karlovy v Praze, jeden ze studentských zástupců v parlamentní komisi, která se zabývá dohledem nad vyšetřováním 17. listopadu 1989. Novým předsedou Federálního shromáždění byl zvolen Alexander Dubček.

Politický kvas nabírá každý den nové obrátky. Řada společenských organizací se rozpadla, řada jich byla založena, řada jich znovu obnovila svou činnost. Také jako houby po dešti vznikají nové politické strany a straníčky, kluby a časopisy. Pluralismus názorů začíná nabývat konkrétní podoby.

Jestliže v druhé polovině listopadu poletovaly po Praze asi dva tisíce zahraničních reportérů, nyní jejich řady prořídly, vlna senzace a dobrodružství opadla. Za to přijíždějí z exilu do Československa osoby a osobnosti, které domácí publiku buď mělo stále v živé paměti, nebo naopak, jejich jména byla zasuta až kdesi na dně vzpomínek. S velkými zájmy se setkaly návštěvy populárních zpěváků, počínaje Karlem Krylem až po baronku Yvonu Přenosilovou, spisovatelů, nakladatelů, redaktorů. A také politiků. Někteří, kteří v cizině něco znamenali, nebo si to alespoň mysleli, byli chladným přijetím na domácí politické scéně zklamáni, jiní se dočkali překvapivě příznivého přijetí.

A pak přišla ta fantastická chvíle, kdy na Hradčanech znovu zavlála prezidentská vlajka a pod gotickou klenbou památného Vladislavského sálu se stal prezidentem Václav Havel. Málokdo se ubránil dojetí. A když v pátek 29. prosince ve 12 hodin a 50 minut vystoupil na balkon jižního křídla hradu prezident Václav Havel s manželkou Olgou, uvítalo ho zaplněné nádvorí potleskem a skandováním, které v listopadu tolikrát zaznělo Václavským náměstím: „Už je to tady!“

Prostřednictvím televize jsme pak sledovali, jak se pan prezident a členové jeho rodiny zúčastnili děkovné bohoslužby Te Deum. Ve Svatováclavské kapli se poklonil ostatkům českých patronů svatého Václava a svaté Anežky. Slavnostní obřad Te Deum sloužil arcibiskup pražský a primas český František kardinál Tomášek, který po doznění velebných tónů kantáty Antonína Dvořáka pronesl dikuvzdání a po krátké modltbě s monstací s Nejsvětější svátostí v ruce novému prezidentovi požehnal.

I když den po té vysílala televize celovečerní, zcela netradiční silvestrovský program o tom, jak cenzura potlačovala humor na obrazovce, i když se vysílání zúčastnila řada hvězd v čele s Martou Kubišovou, přesto se zaplnilo Václavské náměstí a Staroměstské náměstí a přilehlé ulice opět statisíci lidí, kteří to prostě doma nevydrželi. Všichni spěchali s báječnou náladou a šampaňským připít si s přáteli i se zcela neznámými lidmi, popřát si k Novému, svobodnému roku hodně zdraví.

Každý den však není svátek. A letošní rok přinese nejen mnoho politických, ale i hospodářských změn a rozhodně to nebude rok snadný.

ABY BYLO JASNO

Sledoval jsem také hodnocení nejnovějšího vývoje v Československu směrem k demokracii na stránkách západního tisku a v úvahách odborníků v televizi. Návrat k demokracii v

v Praze a Bratislavě umožnil podle nich především Gorbačov svou tolerantní politikou. Druhým hlavním aktérem podle nich byl Václav Havel spolu s Chartou 77. Důležitým prvkem byl Masarykův odkaz, pokud jde o humanitní a demokratické tradice národa, které zřejmě nemohlo vymýtiti ani 40 let komunistické totality a nelidskosti. Důležitou roli hrál zahraniční rozhlas v češtině a slovenštině, případně i naše exulantské časopisy, pokud se dostaly přes hranice domů. A posléze hlavní

KŘESOMYSL

iniciativu měla mládež, která se nedala odstrašit ani pendreký, ani vulgární krutostí příslušníků pohotovostních oddílů a STB.

Právě v den, kdy tyto řádky píši, mám na stole deník „Washington Post“ s překladem skvělého novoročního projevu prezidenta Václava Havla, s referátem o Havlově návštěvě v Západním a Východním Německu a s třemi jeho fotografiemi. Na první straně je fotografie prezidenta Havla, jak si prohlíží díru v Berlinské zdi a jak vtipně poznamenává, že by čs. dělníci byli ochotni bezplatně bourat zbytky této zdi. Myslím, že prezident Havel je důstojným nástupcem TGM a novým nadějným symbolem svobodného Československa, který západní sdělovací prostředky i veřejné mínění vítají jako to nejlepší, co se mohlo nyní „čs. lidu stát.“

Naše čtenáře bude zajímat, že se americký časopis „Time“ pokusil o rekonstrukci vývoje, který vedl k nenásilnému převratu a ke konci komunistické totality v Československu. Dopisovatel tohoto týdeníku v Praze K.W.Banta napsal v polovině prosince, že začátek konce Jakešova režimu nastal loni v prvních letních týdnech. Oba komunističtí vůdci, Gorbačov a Jakeš, a jejich poradci si vyměnili názory na situaci ve Východní Evropě. Gorbačov Jakešovi naznačil, že vnitropolitická situace v Sovětském svazu jej nutí, aby veřejně odsoudil sovětskou invazi do Československa ze srpna 1968. Gorbačov dále Jakešovi radil, že musí v tomto duchu podniknout ihned příslušné kroky, aby pak nebyl veřejným prohlášením Moskvy ve věci invaze zaskočen. Obě strany se pak dohodly, že Jakeš svolá v říjnu plénum ÚV KSČ a že zbaví funkce všechny členy presidia KSČ, kteří měli určitý podíl na likvidaci Pražského jara s výjimkou své osoby. Jakeš pak bude jmenovat nové vedení KSČ a oznámi rehabilitaci 460 tisíc členů KSČ, které sám pomáhal vylučovat ze strany. Tato dohoda Gorbačova s Jakešem měla jeden problém: Jakeš ji nemínil dodržet. Důležitou roli hrála jeho osobní primitivnost a stupidnost, která odpuzovala i jeho stoupence ve vedení strany. Jeho potíže se spisovnou češtinou a s vyjadřováním se staly předmětem veřejných posměšků, když někdo v politbyru natočil jeden jeho neveřejný projev a dal k dispozici západním sdělovacím prostředkům.

Když Jakeš v říjnu dohodu s Gorbačovem stále ignoroval, byl do Moskvy předvolán ideolog Jan Fojtík. Vedoucí moskevského Ústavu marxismu-leninismu G.Smírnov mu sdělil, že dokument o odsouzení invaze byl už schválen sovětským politbyrem a že vzhledem k americko-sovětskému summitu na Maltě bude zveřejněn. To bylo v polovině listopadu; a Jakeš už neměl čas na toto rozhodnutí Moskvy nějak pozitivně reagovat. V Praze začaly 17. listopadu demonstrace, které krutě potlačily pohotovostní jednotky. Jakeš se pak obrátil na představitele armády, avšak ti prý mu jasně řekli, že armáda nemínila mít žádný podíl na násilných akcích proti obyvatelstvu. Jakeš pak nařídil strategicky rozmístit Lidové milice, pokud možno mimo oblast jejich vlastních závodů. To však vyvolalo nové demonstrace. Jakeš stále odmítal svolat ÚV KSČ, ačkoliv nyní zasedání pléna žádali už také krajší funkcionáři strany. Posléze členové presidia Jakeše přehlasovali a 24. listopadu se plénum sešlo ve chmurné síni na předměstí Prahy. Jakeš stále doufal, že prosadí nějaký kompromis: navrhol npř. nový zákon o svobodě shromažďování, který by povolil veřejné manifestace; ty se tehdy konaly ostatně už ve všech městech a ochrnuly veškerou jinou činnost. Avšak v plénu se vytvořila disidentská skupina v čele s dr.

Dokončení na str. 4

Štrougallem, která trvala na odstranění Jakeše a jeho kliky a na tom, aby předseda vlády Adamec slíbil veřejně reformu celého systému. Štrougalova skupina prosadila tento plán pomocí Slováků; za cenu toho, že ve vedení zůstanou konzervativní komunisté Miroslav Štěpán, Miroslav Zavadil a Jozef Lenart s dalšími Slováky. Z těchto zákulisních jednání a kompromisů se vynořil jako vedoucí postava celkem neznámý Karel Urbánek, který ihned kontak-

ABY BYLO JASNO

toval Gorbačova a slíbil mu, že čistku ve vedení strany dokončí. Dokončil, ale mezitím vývoj v zemi předběhl i jeho „gorbačovské“ plány.

Tolik z pera red. Banty v časopise „Time“. Uvádím tyto podrobnosti, aby budoucí historici mohli je případně ověřit či doplnit.

A teď ještě otázka: Čím mohou přispět zahraniční Češi a Slováci k novému rozvoji demokracie v Československu?

Rada exulantů se již vrátila nebo pomýšlí na návrat. Mnozí z nich jsou zřejmě schopni pracovat produktivně pro různé instituce, obnovené politické strany a podobně. Mezitím naše velké organizace (SVU, Čs. národní sdružení v Kanadě, Čs. národní rada americká, různé časopisy atp.) zahájily sbírky na fond pomoci ČSR. Tato akce je zatím velmi dílčí a bude třeba ji nějak koordinovat.

Dále bude třeba zřídit střešovou organizaci v jednotlivých velkých západních státech po vzoru někdejší americké „Friends of Czechoslovakia.“ Do jejího vedení by měli být přizváni naši přátelé v politickém životě, podnicích, hospodářském životě, odborech a kulturních institucích. Tato střešová organizace by měla organizovat výměnu studentů, odborníků a kulturních činitelů; dále návštěvy různých čs. představitelů a odborníků na Západě, aby se zde mohli seznámit s tím, jak demokracie pracuje v praxi, co je nového v technologii, jak pracují moderní podniky, jak je organizována distribuce potravin a spotřebního zboží, jak fungují velké farmy a skutečná zemědělská družstva, odbory, sdělovací prostředky atp.

Velmi důležitá otázka je nyní jak vyvést čs. hospodářství z nynější stagnace a jak postavit produkci na vlastní nohy tak, aby mohla soutěžit na mezinárodních trzích. Touto otázkou se v amerických sdělovacích prostředcích už zabývali naši odborníci: Ve Washingtoně o tom mluvil dr. Jan Vaňous, který má vlastní konzultativní firmu, jež se zabývá ekonomickými otázkami střední a východní Evropy. A na Arizonské státní univerzitě se k této věci vyslovil česko-americký univerzitní profesor Josef C.Brada.

Některé naši přátelé zřejmě na naše podněty a výzvy nečekají. Dobrým příkladem jsou američtí manželé William a Wendy Luersovi z New Yorku, kteří se už před podzimním převratem v Praze stali neoficiálními vyslanci demokratických Čechů a Slováků v USA. Velvyslanec Luers zastupoval v polovině osmdesátých let USA v Praze a nyní je prezidentem Metropolitanu muzea v New Yorku. V Praze bylo jeho velvyslanectví pohostinstvím pro disidenty, v New Yorku jeho byt sloužil jako opěrný bod pro styk s demokratickými Čechy a Slováky. Ostatně už byl nyní v Praze, aby zjistil, co by měl dále podnikat na pomoc demokratickému Československu. S prezidentem Havlem se velmi dobře zná. Ostatně většina západních diplomatů, bývalých i současných, má dobrý poměr k Československu a toho by se mělo v zájmu čs. demokracie využít.

Naši lidé mohou také uplatnit svůj vliv přímo ve vládách západních států. Úvahy o tom, co mohou západní vlády učinit pro demokracii v Československu, se už také objevují. Československo nemá sice problém se zahraničními dluhy na Západě. Má avšak problém s vývozem na Západ jednak pro nízkou kvalitu a nedostatečný výběr zboží, jednak proto, že se jeho vývoz zaměřoval až dosud především na Východ. Potřebuje modernizovat svou výrobu, dovážet moderní techniku a rozšířit svou robotiku, ve které už leta zaostává. Vláda Spojených států už uvažuje o tom poskytnout Československu doložku nejvyšších výhod v obchodním styku. Tato doložka byla Praze až dosud odmítána pro nedodržování lidských práv. Americká vláda uvažuje také o povolení vývozu vyspělé technologie do států, které se zbavily komunistické totality. V této věci však bude mít poslední slovo t.zv. COCOM, Mezinárodní koordinační výbor pro multilaterální exportní kontrolu. Avšak i v této věci vývoj může předběhnout naše úvahy a starosti.

Firkušný v Praze

Klavírní virtuos Rudolf Firkušný za krátké návštěvy Československa v polovině ledna ujistil své ctitele a přátele, že za Pražského jara bude hrát s Českou filharmonií a že je ochoten uspořádat v Praze interpretační seminář.

UCTĚNÍ PAMÁTKY JANA PALACHA

Foto: ČTK

Na 16. leden připadlo 21. výročí dne, kdy se upálil student filozofie Jan Palach, aby svou dobrovolnou smrtí vyburcoval čs. společnost k odporu proti rozmáhající se demoralizaci. V Praze na náměstí, které nese Palachovo jméno, se konalo početně navštívené pietní shromáždění, na němž promluvil prezident republiky Václav Havel. Francouzský herec Yves Montand odevzdal zástupcům Studentské

stavovské unie cenu Jana Palacha, kterou věnoval Mezinárodní výbor na podporu Charty 77 v Paříži. Pietní shromáždění k počtě památky Jana Palacha se konala ještě v několika dalších městech republiky. Prezident Havel téhož dne položil kytici květů k pomníku sv. Václava v Praze, kde před rokem chtěl položením květin uctít Palachovu památku, ale byl zatčen a později odsouzen a uvězněn.

POSELSTVÍ KRAJANŮM

Koordinační centrum Občanského fóra v Praze vydalo 27. prosince 1989 prohlášení tohoto znění:

Přátelé v širokém světě, v dálkách, do nichž vás zanesly emigrační viny posledních desetiletí! Rodáci z Čech, z Moravy a ze Slovenska i vy, kteří jste se narodili v exilu! Obrácíme se na vás jako na samozřejmý díl našeho osudu — víme o vás a také vy jste jistě nezapomněli. Proto hovoříme téměř najisto...

Čekáme na vás doma! Těší nás vaše podpora z dálky, vaše dopisy, telegramy a telefonáty, ale raději bychom vás viděli tady, a to co nejdříve. Mnozí z vás už přijeli, někteří dosud nenalezli odvahu - přijďte alespoň na několik dní. Ať na kratší či delší návštěvu, jste pro nás v tyto okamžiky zvláště vítanými hosty. Vždyť pobýváte ve světě, který je v tolika ohledech pokročilejší než ten, do něhož jsme byli my po několik

desetiletí jakoby zazátkováni. Tím víc potřebujeme vaši rady i vaši pomoci, ať bude mít jakoukoli podobu. Těšíme se na vaše návrhy, podněty, projekty. Spoléháme na vás, že nám pomůžete objevovat svět v jeho šíři, stejně jako uvidět naši zemi vašima očima, a tedy z věcného odstupu. Přijďte, vezměte sebou své přátele a kolegy všech odborností, navažte s námi přetřazený rozhovor, zasvěťte nás do svých témat, přivítejte nás do svých okruhů, v nichž o něco jde, pomozte nám dostat se do světa na zkušenou. Tím vším nám pomůžete vrátit se do Evropy.

Neposíláme toto poselství cizí civilizaci, ale s vědomím, že jde k našim sestrám a bratrům — s vědomím, že jste tou částí, která by nám nenařaditelně chyběla do celku, který začínáme budovat.

K pozvání Koordinačního výboru Občanského fóra chce České slovo jen dodat, že především prosí, abyste vyhověli a jeli se do Československa podívat. Ale máme k vám další prosbu: nezapomínejte na nás, na České slovo. Nechceme, abyste nám posílali pohledy s pozdravem, ale dopisy s poznámkami o tom, co se vám v Československu líbilo či nelíbilo, s podněty a návrhy, kritickými postřehy. Ovšem buďte spravedlivými kritiky. Nezapomínejte, čím Československo prošlo od roku 1948, nechtějte nemožné - na druhé straně k nápravě mnohého není zapotřebí nic víc než jen dobrá vůle. Vaše poznatky, úsudky, doporučení chceme zveřejňovat — podle vašeho přání buď s plným jménem nebo pod značkou — aby tak získali obrázek o Československu i ti naši čtenáři, kteří ještě do vlasti zajet nemohli nebo kteří by si chtěli své dojmy porovnat s názory jiných. Nejvítanější budou přirozeně podnětné hlasy lidí, kteří budou radit, jak by se mohlo Československo co nejrychleji a nejúspěšněji vymanit z hospodářské krize, do níž se dostalo. Ale zajímají nás i problémy neekonomické. Těšíme se na vaše příspěvky a předem vám za ně děkujeme.

POJIŠTĚNÍ NÁVŠTĚV Z ČSSR

či jiné země. Jistě Vám přijde vhod možnost uzavřít výhodné pojištění na nemoc, úraz a úmrtí, event. převoz nemocného či zemřelého na náklady pojišťovny (i nad stáří 85 let). Pojištění od 0.22 šv.Fr na osobu a den!!

Informujte se u

AGENTUR PAZDERA

CH 01-932 32 22 • D 00411-932 32 22

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
Provoz 24 hodin denně, dtto neděle a svátky

Ota Hora děkuje

S radostí se vám světuji, že k mým osmdesátým narozeninám v neděli 26. listopadu 1989 jsem dostal nečekané množství milých blahopřejných dopisů, článků, básní a uznání. Rád bych za tuto pozornost poděkoval každému zvlášť, což je nad mé síly.

Děkuji všem jednotlivcům za procítěná blahopřání, autorům článků a básní, děkuji demokratickým krajanským a exulantským organizacím za diplomy uznání a za projevy, zejména předsedům ústředí Čs. sdružení v Kanadě, odbočky Čs. sdružení v Ottawě, jednotě Sokol Ottawa, Sokolské župě kanadské, politickým vězňům z K-231, Společnosti pro vědy a umění v Ottawě, Masarykovu ústavu v Torontě, The Royal Canadian Legion v Torontě, ústředí Čs. strany národně sociální v exilu a j. Velmi jsem byl potěšen blahopřáním, které mi poslal předseda kanadské vlády Brian Mulrone a vůdce liberální strany John Turner.

Nemohu však opominout významné, radostné zmínky a postřehy uvedené v naprosté většině dopisů a to, že největším darem k osmdesátým narozeninám jsou nečekané a zázračné události v Československu vedoucí ke svobodě! Práce krajanů a exulantů v boji za svobodu Československa nebyla marná! Myslíme na statečný domov a jak mu pomoci! V tomto duchu blíží se svobody v Československu a pevné víry ve vítězství ideálů humanity T.G.Masaryka vám posílám své díky a pozdravy!

Váš Ota Hora, Ottawa.

Změny v čs. straně socialistické

V Praze zasedal 5. ledna 1990 Ústřední výbor čs. strany socialistické. Dlouholetý předseda strany, dr. Bohuslav Kučera, oznámil, že rezignuje na funkci předsedy strany a na členství v předsednictvu a v sekretariátu Ústředního výboru. Novým předsedou strany byl aklaťmá zvolen Jan Škoda, dosavadní ústřední tajemník strany. Rovněž aklaťmá byl zvolen novým místopředsedou a členem předsednictva Ústředního výboru Jaroslav Šafařík, předseda České národní rady. Zasedání se usneslo, aby byl poslán dopis exilovému vedení čs. strany národně sociální v Kanadě. V dopise byla projevena úcta všem našim lidem, kteří museli odejít do exilu, vysloveny díky příslušníkům strany, kteří i v cizině pokračovali v politické práci. Závěrem dopisu bylo pozvání ke společnému jednání v Praze. Zasedání vyzvalo ke spolupráci i ty někdejší členy čs. strany národně socialistické, kteří nevstoupili do řad čs. strany socialistické a zůstali dodnes v ústraní. Nyní nastal čas, aby se zapojili do práce i oni. Významným počinem zasedání bylo přijetí stanoviska strany k událostem v únoru 1948. Čs. strana socialistická je první v současném Československu, která se vyjadřuje k problémům února 1948 a která odmítá brát za dějinný mezník až teprve sovětskou invazi z roku 1968. Československá tragédie se začíná únorem 1948 a nikoli 21. srpna 1968. Ve stanovisku strany k únorovým událostem se uvádí, že únor nebyl žádným vítězstvím čs. lidu, jak to tvrdí komunisté, nýbrž to byl puč komunistické strany, která v honbě za svým cílem využívala všechny prostředky, a to od zneužívání citů slovanské vzájemnosti přes sociální demagogii až po ovládnutí mocenských pozic, zejména v armádě a v bezpečnosti. Tisíce lidí zaplnily věznice, několik set lidí bylo popraveno.

Předseda čs. strany socialistické, Jan Škoda, přijal v polovině ledna delegaci Rady svobodného Československa v čele s předsedou dr. Mojmiřem Povolným. Hovořilo se o možnostech, jimiž by exil mohl pomoci dalšímu demokratickému vývoji v Československu. Rada svobodného Československa chce spolupracovat se všemi demokratickými silami v Československu a návštěvou Rady byl položen základ i ke spolupráci s čs. stranou socialistickou. Dr.Povolný v rozhovoru se Svobodným slovem ocenil, že čs. strana socialistická na zasedání 5. ledna zaujala i stanovisko k únoru 1948 a řekl: Domnívám se, že právě tam je kořen všech pohrom, které Československo postihly v uplynulých čtyřiceti letech.

Zlín bez Gottwalda

Ve Zlíně byla 19. ledna odstraněna čtyřmetrová, několikatunová bronzová socha Klementa Gottwalda a uložena v okresním archívu. Místo vetřelce Gottwalda bude ve Zlíně obnovena památka na prezidenta T. G. Masaryka. Jeho pomník, dílo Otakara Španiela, byl převezen z depozitáře zlínského archívu do Uherského Hradiště k restaurátorským pracím. Odhalení Masarykova pomníku se připravuje na březen ke 140. výročí narození prvního čs. prezidenta.

Čs. oddělení rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově uspořádalo i letos obvyklou čtenářskou anketu. Redaktor Pavel Kohn se dotázal účastníků, jaký byl jejich největší čtenářský zážitek v roce 1989. Uveřejňujeme odpovědi pouze o české a slovenské literatuře, protože na odpovědi o cizí literatuře není dost místa. Mnozí dotázaní letos neodpověděli, což se jim musí odpustit. Byli zaneprázdněni... návštěvou Československa, kam za nimi spěchal i sám redaktor ankety, Pavel Kohn. Kdybyste ho náhodou v Praze potkali, vyřídte mu naše pozdravy.

Jarka Binarová, vedoucí knihkupectví Arkýř, Mnichov

Jan Werich, *Listování* - úryvky z korespondence a článků vydal Čs. spisovatel Praha v roce 1988.

Obsáhlý a velice dobře vypravený katalog k výstavě „České umění 20. a 30. let,“ která byla v Darmstadtu na přelomu 1988 a 1989.

Dr. Ing. Jiří Breber, výzkumný pracovník Los Angeles, Kalifornie

Z české literatury mne nejvíce zaujala kniha Ivy Pekárkové *Péra a perutě* (68 Publishers, Toronto). 26letá Iva Pekárková má vynikající pozorovací talent, umí se nad věcmi zamyslet a hlavně umí vyprávět. Od doby, kdy vyšla *Honzlová* Zdeny Salivarové, jsem nečetl lepší novelu o životě v Československu za komunistického režimu. Talent Ivy Pekárkové se projevil již v jejích povídkách a reportážích otištěných v Západu a Svědectví. Budeme o ní ještě slyšet. Exiloví moralisté si však již asi ostří péra... ale takový je život.

Avigdor Dagan (Viktor Fischl), básník a spisovatel, Jerusálém, Israel

Musím se přiznat, že jsem v roce 1989 více psal než četl. Přece však byly knihy, které mne opravdu zaujaly.

Z české tvorby:

1/ Ivan Diviš: *Obrat' koně* (Soukromý tisk s koláží Jana Kristoforiho (protože Diviš je opravdu básník) a

2/Pavel Kohout: *Kde je zakopán pes* (Index), protože mu věřím, že to prostě musel napsat.

Jiří Daněk, Hlas Ameriky, Mnichov

Jaromír Hofec: *Anežka Česká*. Domnívám se, že touto sbírkou dosáhl básník svého tvůrčího vrcholu. Od reflexivní lyriky proniká novými estetickými metodami do spekulace lyriky spirituální. Knihu jsem četl ve strojo-psném opisu pražské edice Česká expedice.

Antonín Kratochvíl: *Das Böhmische Barock* (České baroko). Kniha zaujme nejen novosti svého analytického zpracování, nýbrž i svou syntézou epochy zatížené kdysi jiráskovskou legendou o temnu a Nejedlého překonanými marxistickými rekvizitami. Navíc je to kniha krásně graficky vybavená s řadou obrazů, map a titulních stran barokních tisků. Člověk ji bere vždy znovu rád do rukou, aby se potěšil neopakovatelným kouzlem barokních katedrál, písní, soch a básní. Kolik nového objeví čtenář např. jen v Bedřichu Bridelovi! (Kniha vyšla v nakl. Erasmus Grasser v Mnichově).

Jaroslav Dresler, kulturní redaktor Svobodné Evropy, Mnichov

Třetí díl práce Jožky Pejskara *Poslední pocta - Památník na zeměděle československé exulanty v letech 1948 až 1989*. Je to první velká bilance našeho exilu. Vyšla loni v prosinci.

Karel Hrubý, sociolog, redaktor čtvrtletníku „Proměny“, Basilej

1/ Próza: Egon Bondy, *Sklepní práce*, 68 Publishers, Toronto 1989. Je to varovný obraz zhroutení člověka, který se chce dobrat absolutní nezávislosti a nemá přitom, oč se opřít. Sám na překonání cizoty světa nestačí, pouto přátelství a lásky odmítá - a tak se nakonec utápí v alkoholu, intelektuálním masochismu a duchovním incestu nezákonného spojení touhy po svobodě - s maistickou filosofií bezpodmienečné podřízenosti Velkému Mythu.

2/ Poezie: Olga Neveršilová, *Kamenné chůzy*, Poezie mimo domov Mnichov 1989. Verše Olgy Neveršilové jsou pravým opakem Bondyho filosofie: každý obraz, který kreslí, je šípem vyslaným hledat břeh porozumění. Je to poezie založená na schopnosti člověka rezonovat vědomí druhého. Báseň je autorce prach, který bloudí prázdňem vesmíru, aby se nakonec vznítit o něčí vědomí. Něžná lyrika plná životní moudrosti.

3/ Odborná literatura: Václav Havel: *Do různých stran*. Uspořádal Vilém Prečan, Dokumentační středisko Scheinfeld, 1989. Sborník shrnuje esejistickou a publicistickou tvorbu Václava Havla za posledních šest let (1983-1989) a dává tak poznat morální, filosofické i politické pozadí, z něhož vyrůstá současná aktivita tohoto významného odpůrce lži, násilí a lhostejnosti, podlamující život naší společnosti.

Jan Drábek, spisovatel, Vancouver, Canada.

Z české literatury to byl Tigridův *Kapesní průvodce inteligentní ženy*, vydaný v 68 Publishers v Torontě, mistrně sestavená knížka, ve které se člověk nejen naučí něco o československé historii a o úspěšném uvedení argumentu, ale také, jak zapůsobit na mladé ženy. A to za těch 17 dolarů stojí.

Ivan Jelínek, básník, Londýn

Z poezie české, Emil Juliš: *Bližší se ohní*. Z hrůz prostředí niterného i vnějšího jasná a pravdomluvná poezie.

A opět a opět: Josef Kostohryz: *Fumentidy*. Poezie mimo domov, Mnichov; George Seteris: *Poems*; překlad Rexe Warnera do angličtiny z řečtiny *The Bodley Head*.

Z prózy: Jindřich Chalupecký: *Na hranicích umění*, vydal Arkýř. Gabriel Márquez: *Love in the Time of Cholera* (Láska v době cholery). Ty básně obecně pro jejich nádhernou usebranost, rytmus a velkou prostotu poetické formy, tvořené pro každou báseň zvlášť.

Próza: Pro zápis jedinečného výtvarného a lidského dění Jindřichem Chalupeckým, odborníkem a umělcem v jeho skvostné češtině. A Márquez, ohromující romanopisec-básník, bohaté života, darů lásky a bolesti, hluboký znalec lidského srdce.

ANKETA

Pavel Březina, redaktor Svobodné Evropy, Mnichov

Rok to byl tak rušný, že na čtení moc času nezbylo a kromě toho se většina pro mne zajímavých věcí na trhu objevila až v posledním čtvrtletí, například *České žalmy* od Václava Renče; v revue STUDIE na pokračování úvahy *Experiment Evropa* od Karla Vrány, obojí vyšlo v Římě. Na pomezí mezi domácí a zahraniční literaturou je kniha od Antonína Kratochvíla *Das böhmische Barock* (Český barok), vydaná tady v Mnichově. To všechno mám doma na stole a chvílemi si v tom čtu. Ale události v Československu, ve východní Evropě a v Sovětském svazu mě vrátily k jednomu filozofickému eseji, o kterém se v Praze hodně mluvilo už v roce 68, od Karla Jaspere, o otázce viny. Taký jsem tu v knihovně objevil, co snad ani není do češtiny přeložené, od Gabriela Marcela, ze třicátých a čtyřicátých let, sbírku esejů *Homo viator* — filozofie naděje.

Oba autoři, Jaspers a Marcel, jsou pro národy dnes v přerodu zvláště aktuální: ukazují, že problémy dnešní společnosti jsou primárně mravní a filozofické, teprve potom politické a pragmatické. Jistě, Římané říkali, že nejdříve se musí žít — jist — a teprve potom „filozofovat“. Ale to „jist“ snad není u nás problém.

Petr Král, básník a překladatel, Paříž

Byl to katalog výstavy českého umění 20. a 30. let, uspořádané koncem předminulého a začátkem minulého roku v Darmstadtu. Detuluje tu celé bohatství české meziválečné kultury — obrazy, sochy, fotografie, plakáty, architektura, sklo... — a hlavně za tím dodnes šumí český duch a vtip, které se v té době mohly volně rozvíjet, jak na avantgardním tak na umírněném kulturním křídle. Katalog je zkrátka svou konkrétností nejpřesvědčivější poctou První republice, jejíž význam ještě zvyšují nedávné události. Ten duch — a ten šarm — co z něj vane, je přece i to, co by se teď zas mělo vrátit na Václavské náměstí a do jeho okolí, a nejenom na přechodnou dobu.

Josef Jedlička, spisovatel, Mnichov

Z domácí knižní produkce mě letos zvláště zaujaly dvě obrázkové publikace, které jsem dostal darem od svých pražských přátel: Sbírká fotografií *Praha 1848-1914* od Pavla Scheuflera a sbírka fotografií Ladislava Sitenského *Praha mého mládí*. Ačkoliv realitu mého dětství a mládí zachycuje spíše publikace Sitenského, datovaná do let 1933-1967, nostalgické vzpomínky ve mně vyvolává i prvý soubor fotografií, ohraničený rokem 1914, neboť nejedna z jeho reálií se zachovala až do mého času a mnohé z nich byly živou součástí rodinné tradice; tak mezi oběma sbírkami příliš nepocítuji dvacetiletou proluku a připadá mi, že jedna na druhou plynule navazuje.

Jako dokumentární celek, zahrnující zhruba celé století, vypovídá oněch několik set fotografií o zaniklém světě s takovou autenticitou, jaké je sotva schopna literatura, a která rovnou usvědčuje ze lži totalitní historiografii. Fotografie, zvláště ty starší, jsou nejen krásné svou promyšlenou kompozicí, ale vypovídají o světě, který navzdory značným sociálním rozdílným spočíval svolně sám v sobě jako místo bezprostřední lidské komunikace, v němž se lidé nestyděli za to, čím vskutku byli a neměli

zapotřebí skrývat se za falešné kulisy. Tak třeba pózuji na Reachově snímku pražské služby u pouliční kašničky s rozesmátými tvářemi, aniž pomýšleji na světovou revoluci, drožkáři v zimních chalátech s tvrdáky a cylindry stojí v jedné řadě neznámému autorovi snímku důstojně a sebevědomě, bezpochyby hrdí na své povolání, a „zelený Anton“ na jím Reachově fotografii vjíždí do pevných vrat, nad nimiž není nápis „Nápravné zařízení“, ale na prkenné tabuli stojí počestně velkým písmem „Městská vězeňská královského hlavního města Prahy“. A právě tak si lze prohlédnout na Sitenského záběru z roku 1936 hokynářský krámeček na Tylově náměstí, na němž je zimního ovoce a zeleniny, co si jen kdo může přát, a na jiné jeho fotografii zhruba z téže doby nevelký pohřební průvod stoupající Žitnou ulicí s pozůstalými, kteří si tenkrát ještě neodskočili na půlhodinku do zindustrializované spalovny strašnického krematoria, ale doprovodili svého nebožtíka, jak se sluší, na dlouhé poslední cestě na Olšany.

Dr. Antonín Měšťan — profesor slavistiky na univerzitě ve Freiburgu i.Br., NSR

Václav Erben *Paměti českého krále Jiříka z Poděbrad*, Čs. spisovatel Praha.

Historický román známého autora detektivky. Také tento román je jakási napínavá detektivka, která odbíhá hodně daleko od běžné představ vlasteneckého, čestného a hrdinného „husitského krále“. Těžko říci, zda málem zkarikovaný Jiří z Poděbrad u Václava Erbena má mnoho společného s historickou postavou, ale stejně daleko by pak byly od skutečnosti i ty předcházející knihy o tomto králi z pera jiných autorů, kteří z Jiřího Poděbradského dělají výkvět ctností. Román se čte s napětím i proto, že autor výborně fabuluje.

Václav Havel *Asanace*. PmD 88 (Poezie mimo domov), Mnichov. Teprve teď jsem se mohl pořádně začíst do Havlovy hry a slyšel jsem ji v německém překladu v rozhlasu. Průhledná a velmi působivá alegorie. A velmi smutná.

Gertruda Gruberová-Goeppfertová, malířka, Rosenheim, NSR

Překvapující čtení pro mne byl v roce 1989 almanach české poezie nazvaný „*Na střepech volnosti*“. Vydal jej Daniel Stroj v edici Obrys-Kontur v Mnichově. Vyrostli v Čechách mladí básníci, kteří mluví (schválně neříkám píší) nestrojeně, upřímně, otevřeně, nově; průkopnický hledají hodnoty. Najednou má pronikavý hlas jak Wernisch tak Zmrzlík, jak Vokolek tak Jáchym Topol, Červenka, Slavík...

Ivo Fleischman, spisovatel, Paříž

V posledních týdnech mě nejvíce zaujal almanach české poezie *Na střepech volnosti*, vydaný Obrysem v Mnichově. Pořadatel, krytému pseudonymem Zdeněk Hrubý, se podařilo sestavit mosaiku věrně vyjadřující utrpení i hněv potlačovaných a talentovaných českých autorů.

Karel Kühnl, redaktor Svobodné Evropy, Mnichov

Snad to nebude vypadat jako přehnaná snaha o originalitu, když za svou „knihu roku“ označím vědeckou studii. Má to svůj dobrý důvod.

Zhruba v polovině uplynulého roku se mi dostala do ruky *Souhrnná prognóza ČSSR do roku 2010*, vypracovaná Prognostickým ústavem při Československé akademii věd. Nebyla a není to zatím vlastně skutečná kniha. Byla sice pro tisk připravena, ale zastánci co nejmírnějšího pokroku v mezích vedoucí úlohy KSČ jejímu vydání zabránili. Za knihu roku, ze svého pohledu novináře, který se zabývá ekonomickou problematikou, ji považuji hlavně z jednoho důvodu: prorazila blokádu, za níž se skrývala dvacetiletá neexistence československé ekonomické vědy. Přinesla poctivou analýzu skutečného stavu československého hospodářství a na tomto podkladě i více méně ucelený program nápravy. Jakký je to program, je dnes zřejmé z prostého faktu, že ředitel Prognostického ústavu, Valtř Komárek, jeho zástupce, Vladimír Dlouhý a další vedoucí pracovníci ústavu, Václav Klaus, se stali ministry Federální vlády. Zaujímají v ní místa, kde se bude rozhodovat o budoucnosti československé ekonomiky. Jejich programem je vyvedení československého hospodářství z iracionality bilančně přidělového systému do racionality trhu. Souhrnná prognóza vznikala od roku 1984 do roku 1988. Je trochu poplatná době svého vzniku, ale její autoři pracovali dále a dnes mají hotové programy, které svou důsledností *Prognózu* daleko překonávají. Nicméně jako důkaz nezničitelnosti ekonomického myšlení vejde ale *Souhrnná prognóza* do dějin československé ekonomické vědy.

Iva Hercíková, spisovatelka, USA

Myslím, že pro všechny z nás, co žijeme „venku“, byla největším zážitkem četba pražského tisku v posledním měsíci. Kromě jiného pro tu naději, že venku už nebude venku a z emigrace se stane cesta na zkušenu či za poznáním. Jsem nadšená a hluboce dojatá tím, co se ve vlasti děje a závidím všem, co se toho velkého mejdánu můžou zúčastnit. A obdivuju je. Vždyť to není tak dlouho, co jsme si tady v Americe říkali, že budeme radši předstírat, že jsme Poláci...

Dokončila jsem román *Návrat domů*, tento rok (1990) měl vyjít u Škvoreckých v Kanadě — jestli se jejich nakladatelství nepřesune do Prahy. Román byl psán jako současný příběh, ale budu šťastná, když se z něj stane příběh historický.

Ivan Binar, spisovatel, Mnichov

Největším zážitkem minulého roku bylo pro mne prohlášení *Několik vět* — kamínek, vlastně výkřik, který uvedl v pohyb lavinu naší záchrany.

Helena Šedová, novinářka, Kolín nad Rýnem

Pavel Tigrid: *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu* - (Sixty-Eight Publishers). Protože živě a poutavě netradičním způsobem, a přitom až s bezohlednou objektivitou nám starším připomíná a mladým vysvětluje události, které tak osudově poznamenaly naše soukromé životy.

Karel Trinkewitz, básník, karikaturista, Hamburk

Znova jsem četl román Pavla Kohouta - také vlastně deník - *Kde je zakopán pes* (ve vydání kolínského Indexu) — původně jsem četl německou verzi. S chutí jsem četl knížku textů Josefa Škvoreckého *Franz Kafka, jazz a jiné marginálie* a s dávkou nostalgie samizdat přítele Jaroslava Hutky *Požár v bazaru* — fejetony z let 1977-1989, stejně tak jako *Soukromou vzpomínku* Pavla Landovského, kterou vydalo nakladatelství Karel Ritter v Bonnu.

Letos vám přátelé v Čechách, referuji o své četbě bez lítosti, že ty knížky nevidíte. Knížky českých spisovatelů se vrátí do rukou tvých, ó čtenáři český! Už se vracejí.

Dokončení na str. 6

Čechoslováci v USA

Trápi Vás niektorá z následujících otázok?

- na mortgage by sme mali, ale ako našetríme z našich platov na downpayment?
- Len nedávno vyrastol Váš syn či dcéra z plienok a už snívá o vysokej škole?
- starí rodičia sú nám najbližší, ale čo keď ich počas návštevy stihne nejaká choroba alebo príhoda sa úraz?
- z čoho vlastne budeme žiť, keď budeme v dôchodku?
- kde investovať peniaze, ktoré som si našetril na penziu, tak aby som mal zaručený príjem až do smrti?

Ten správny čas na zamyslenie je tu. Kedy a ako podobné problémy predvídať, vyhnúť sa či riešiť — to Vám bezplatne poradím.

Šetriace plány — výhodnejšie ako klasická IRA, 401 K — a s veľkou výhodou — so životným poistením, dôchodkové plány, úrazové a nemocenské poistenie nie len pre Vašu rodinu, ale aj pre návštevníkov z domova — to všetko Vám vysvetlím v rodnej reči. Neváhajte a zavolajte. Už sa teším do počutia.

Vladimír Sýkora
40 William Street
Wellesley, MA 02181
Tel.: 617-237-4900
508-883-3642
(24 hodin - nechajte odkaz)
Volajte collect

ANKETA

Pokračování ze str. 5

Dr. Antonín Kratochvíl, Generální sekretář exilového PEN-Clubu německé jazykové oblasti, Mnichov.

Z české poezie: Václav Renč: *České žalmy*, vydala Křesťanská akademie v Římě jako 68. svazek literární edice Vigilie v prosinci 1989. Renč je bezesporu jedná z výrazných postav české literatury XX. stol. Nicméně jeho dílo leží z části stále ještě v rukopisech. *České žalmy* vydané v Římě jsou jen malou splátkou odkazu tohoto básníka, dramatika a literárního vědce, kterého čeští stalinisté věznili od roku 1951 až do roku 1962. V komunistickém koncentráku dostal tuberkulózu, na kterou zemřel v noci na 1. máje 1973 ve věku 63 let. Doufejme, že nyní dojde k Renčově plné ediční rehabilitaci. Soudně byl již rehabilitován v roce 1967, ale ani v roce 1968 nedošlo k přípravě souborného vydání jeho díla, strana byla stále vedoucí silou ve státě. Renč byl sice příjat do Svazu spisovatelů, ale jen do sekce překladatelů. *České žalmy* napsané v roce 1950 byly předtuchou blížící se kalvárie. Domnívám se, že římské vydání není úplné, četl jsem některé Renčovy žalmy napsané ve vězení. U mnohých veršů se čtenář zastaví jako před vlastním zrcadlem.

Jaromír Hořec: *Anežka Česká*, vydáno původně v samizdatové České expedici, knižně v Mnichově v roce 1989. Hořecovo dílo dosáhlo v posledních letech nových ideových a estetických vrcholů, určovaných knihami *Rekviem*, věnované Janu Zahradníčkovi, *Svěcení půdy*, návrat k duchovním náboženským tradicím svých předků a Hořcovu vrcholnou sbírkou je *Anežka Česká*. Jaromíru Hořci šlo o více než oslavu velké Přemyslovny, chtěl vyjádřit lidský Anežčin osud provázený sociálním charismem. V dnešním kontextu českého básnictví zní Hořcova poezie silným osobitým hlasem, v němž je symbióza barokní exprese s moderním básnickým výrazem.

Z prózy: Bohuslav Balbin: *Pamětní nápis — Trophäum*, vydalo nakladatelství Vyšehrad v Praze 1989. V roce 1948 jsme v Družině literární a umělecké v Olomouci věděli, že existují ještě nevydaná Balbinova díla. Svazem a ničím klášterních knihoven v padesátých letech se nevědělo, kde se nalézají. Čeští stalinisté a neostalinisté za celých 40 let vlády nad českou kulturou se postarali o to, aby rukopisy byly nedostupné. Štírává kritika z pera barokního jezuitského historiografa proti vládnoucí moci a jejímu představiteli Benardu Ignáci Martini-covi, byla nepřijatelná, neboť by mohla vyvolat paralely ze současnosti. Teprve nyní Josef Hejnic přeložil a vydal toto dílo, v němž Balbin „definitivně ujasnil vztah ke kulturním a duchovním tradicím české národní minulosti.“

Erazim Kohák, profesor filosofie, univerzita Boston, USA.

Především to byly *Lidozové noviny*, už proto, že vůbec vycházely, a dále proto, že si vzor obtížným podmínkám udržely vysokou žurnalistickou úroveň. Na LN nebylo nic amatérského: byl to měsíčník, který si v ničem nezadá s nejlepšími.

Za druhé Václav Havel, *Do různých stran* - eseje a články z let 1983-1989 (uspořádal Vilém Prečan, vydalo Čs. dokumentaristické středisko, Scheinfeld-Schwarzenberg, rozšiřuje INDEX, 5000 Koln 41, Postfach 41 05 11, NSR) Proč? Cituji z knihy: „Jsem příznivcem antipolitické politiky.“ Totiž politiky nikoli jako technologie moci a manipulace s ní nebo jako kybernetického řízení lidí nebo jako umění účelovosti, praktik a intrik, ale politiky jako jednoho ze způsobů, jak hledat a dobývat v životě smysl; jak ho chránit a jak mu sloužit: politiky jako praktikované mravnosti; jako služby pravdě; jako bytostně lidské a lidskými měřítky se řídící starosti o bližní.“ Přesně tak: kdykoliv v dějinách dochází k bankrotu „politické“ politiky, je obnova možná jen na „antipolitickém“ základě. Di Havel: „Mravní motiv nás nutí dělat dobré věci jako takové, kvůli nim samým a ze zásady.“ Jen tak je možno jednat v období dějinných přelomů, v němž účelnosti věřejška ztrácí platnost a účelnosti zítřka se ještě ani nezačínají matně rýsovat. Masaryk, svým postojem též „outsider“ tehdejší české, „politické“ politiky, nám to umožnil v jednom takovém období. V Havlovi nám vyrůstá taková filozofická osobnost pro dnešní období přelomu.

Lenka Škrabánková, malířka, Rakousko

Už delší dobu jsem měla chuť, přečíst si nějakou skutečně zábavnou knížku, proto mi přišla vhod „*Soukromá vzpoura*“; jsou to rozhovory Karla Hviždaly s hercem Pavlem Landovským, a neklamaly mě, protože zase jednou se povedlo udělat knížku, která skutečně šedivá není.

Ota Filip, spisovatel a publicista, Mnichov

Z naší, moravské literatury, jsem si několikrát přečetl sbírku básníka Jana Skácela „*Kdo pije potmě víno*“, která vyšla v roce 1988 v brněnském Bloku. Obsahuje básně, které vyšly v Německu už v roce 1982 v překladu Reimera Kunzeho ve sbírce „*Wundklee*“ a básně z období desíti let, kdy Jan Skácel nesměl publikovat. Myslím především na Skácelovy sonety „*O smrti Dona Quijota*“ a „*O plivání z mostu do vody*.“

Jiří Loewy — redaktor Práva lidu, Wuppertal:

Když se rozpomínám, která česká kniha ve mně letos zanechala nehlubší dojem, nejsem nijak na rozpacích. Nebyla to kniha žádného z exilových nakladatelství, nýbrž titul z domácí produkce: prvotina Pavla Verner „*Dranciáš*“ s podtitulem Prováděcí projekt pádu, kterou letos vydala Mladá fronta.

O autorovi záložka říká, že se narodil v roce 1947 v Rýmařově a že se literatuře začal věnovat až ve svých třiceti sedmi letech. Poměrně pozdnímu debutu se nemusíme divit, jestliže si přečteme údaj častý u mnoha československých spisovatelů, že totiž pracoval v několika profesích, naposledy jako stavbyvedoucí, a že teprve poslední dobou žije v Praze, píše knihy a studuje dramaturgii a scénaristiku na FAMU. „*Dranciáš*“ je ostatně „společenská hra o všechno“ a autor tuto — celospolečenskou — hru zasadil do rámce, který důvěrně zná, totiž do prostředí stavbařů.

O pravidlech hry na tomto poli se dovidáme mnoho, protože autor informuje s přesností projektanta; místo povrchní reportáže se zápletkou tady nacházíme pečlivé zmapování jednoho z úseků lidské činnosti v Československu. To je ovšem pouze jedna z rovin Vernerova románu, i když se z něho dovidáme rozhodně více o stavebnictví, než třeba vypovídá Páral o chemickém průmyslu.

Především se ale autorovi podařilo za použití neotřelého jazyka a originálního konstrukčního postupu zmapovat, jak sám říká, „ekologickou katastrofu v krajině lidské duše.“ Myslím, že napravování těchto devastací v psychice a mentalitě lidí bude ještě podstatně obtížnější než třeba rekultivace měsíční krajiny na severozápadu Čech. Pavel Verner provedl pečlivou analýzu stavu, řekl bych: inventuru. Budiž mu za to dík.

Dr. Rudolf Ströbinger, prezident exilového PEN-Clubu, Hage, Spolková republika

Z naší literatury mě nejvíce zaujalo: z poezie básnická sbírka Jaromíra Hořce o Anežce České. Z odborné literatury: německy vydaná práce dr. Antonína Kratochvíla o českém baroku a pak, i když to není literatura — stránky deníku *Lidová demokracie* od 18. listopadu do vánoc 1989. Čtení vzrušující a radostné.

Středisko informací a služeb pro Čechy a Slováky poskytuje aktuální informace a potřebné služby týkající se

- asylového řízení
- Asl/G paragraf 17 „Duldung“
- pracovního povolení
- povolení pobytu
- oprávnění pobytu
- nabytí n. státního občanství
- rozhodnutí o amnestii ze dne 27. října 1988
- legalizaci pobytu v NSR
- vyjmutí ze státního občanství ČSSR
- Tvorby kapitálu, cenné papíry a fondy
- uložení kapitálu
- financování vlastního bytu a rodinného domku
- možnosti kreditu
- daňového vyrovnání a přiznání
- registrace a zápočtu odpracovaných let v ČSSR

- Naši odborníci Vám poradí v otázkách pojištění
- Pomůžeme Vám při koncipování úředních dopisů a vyplňování formulářů
- Vaše záležitosti můžete projednávat v mateřtině

• Pro naši činnost je nezbytné nutný soustavný průzkum o postavení našich krajanů v sociálním pojištění ve Spolkové republice. Proto také my potřebujeme kontakt s Vámi

Úřední hodiny: středa 10 - 16 hodin • telefon (089) 551 44 109

Iduna Versicherungen, Bausparen, Investment
Československé oddělení

8000 München 2, Sonnenstrasse 23. 5. poschodí

Jaroslav Marek-Vejvoda, spisovatel Curych

V uplynulém roce mě nejvíce zaujaly tři knihy (ve spojení s dalšími texty), které jsem četl a které vyšly česky:

1/ Milan Uhde *Velice tiché ave*, televizní a rozhlasové hry českého autora, který v ústraní, nevydáván, vyslýchán a ohrožován napsal (v Brně) to nejlepší a nejvýzrálejší, co jsem v češtině četl (a to nejen v pohnutém roce 1989); vyšlo v Kanadě v 68 Publishers Toronto.

2/ Rozhovor Václava Havla s Karlem Hviždou *Dálkový výslech*, Rozmluvy Londýn 1986 — četl jsem znovu v listopadu — pro posilu z hloubky lidství pro nehrdiny naší doby.

3/ Radek John *Memento* ve spojení s otřesnou autorovou reportáží o prvním československém procesu s nositelem viru AIDS v časopise Mladý svět počátkem roku 1989, v němž bylo jméno obviněného proti všem zásadám presumpce nevinoty od počátku zveřejňováno a pranýřováno - což autor John právem kritizoval a to ještě v dobách temna! Kniha není ani tak beletristickým výkonem jako otřesným svědectvím o hloubce tragédie mladých lidí, jimž se v totalitním systému dostává místo pomoci trestů, protože jejich choroba — závislost na drogách, oficiálně neexistuje! (Vydal Československý spisovatel Praha).

Ota Rambousek, publicista, spoluzakladatel Klubu 231, Woodside, New York

Již několikrát se mi dostalo příležitosti, pro mě tak lichotivé, vynášet soudy o literatuře, tedy o kulturní oblasti, která je pro mne úplnou španělskou vesnicí. Ale jak to už mezi námi bývá, neznalost diskutovaných problémů není nikterak na závidu. Spíš naopak. Byl jsem v anketě dotázán, v jakém oboru působím: Tak tedy; jako pravicový lichoběžník se zabývám přípravou posledního dílu *Stručných dějin VAS* (c). V této útlé brožuře bude popsán krkolomný pád marx-leninismu do propasti nenávratna.

Pokud mám mluvit o knížkách: je to *Výstřeba* od Antonína Jareše, právě vydaná u 68-Publishers v Torontě. Výborně napsané, napínavé čtení o stavu současné justice v Kanadě a Americe.

Jan Koblasa, sochař, vysokoškolský profesor, Hamburk

Tento rok byl pro mne pracovní smrtí - z jednoho do druhého. Při symposiu (for peace) v Izraeli (první čtvrtrok 1989) jsem četl staré filozofy — předsokratovské a trochu Aristotela a Platona.

Na to v Egyptě: Knihy mrtvých.

Mezi tunami kamení, které jsem letos opracoval, jsem přišel ke čtení zřídka — znovu jsem si přečetl vytištěnou dusnou *Královskou cestu* od Rio Preisnera (Rozmluvy-Anglie) a *Výbor básní Ivana Divše* (k oběma knihám jsem dodal kresby). Vydání připravuje Škvorecký v Kanadě.

Od podzimku čtu noviny a nestáčí mi divit a tetelit o přátele a kamarády a o všechny doma — je to nejskvělejší kus Václava Havla - uvedený ve vlastní režii. Pakliže to půjde takhle dál přijedu záhy do staré vlasti stavět „sloupky totalitarismu“ (obdobu to sloupů morových).

Ivan Steiger, kreslíř, filmový a televizní režisér, Mnichov

Už dlouhá léta neuspokojují vaši stanici ani posluchače, příznivce anket svým notorickým nečtením beletrie. Tak bych nejraději opět uvedl jako loni a předloni *Bibli, Starý a Nový zákon*, protože mimo něj, noviny a odbornou literaturu o starých hračkách čtu sotva něco jiného.

Letos však nečekně rozvinu svoji odpověď a uvedu 16ti svazkové vydání českého překladu *Starého a Nového zákona* s výkladem jež vyšel jako kolektivní práce pod vedením ThDr. Miloše Biče v nakladatelství KALICH: protože mi tento výklad biblických textů pomohl najít znaky a cestu do nového života a vyvést mne ze základních omylů, jež ve mne zanechali různí kazatelé.

Z české literatury nikdy nezapomenu na radostné čtení plakátů, nápisů a veřejných oznámení z pražských zdí a výkladních skříní ve dnech 29. listopadu až 5. prosince tohoto roku, kdy jsem Prahu navštívil.

Slova něžných revolucionářů, dětí, studentů, prodáváčů, ryzích básníků z ulice mi tiše svírala hrdlo a povzbudila v tomto životě víc než díla velkých mistrů.

Jan Procházka, divadelní kritik Mnichov

1/ Václav Havel: *Do různých stran* (Eseje a články, výběr textů z let 1965-1989 — Uspořádal Vilém Prečan). Edičně pečlivě připravený sborník, projevů a statí dramatika a neohroženého bojovníka za lidská práva v Československu. Výbor přesně vystihuje obdivuhodný společensko-morální profil mého přítele Václava Havla. S vytrvalou odhodlaností, bojovností a také s idealismem moderní Jany z Arcu, nehledě na osobní utrpení, zakušené v československých věznicích, pomohl probudit Československo z politické apatie údobí po roce 1969.

2/ Olga Scheinpflugová: *Byla jsem na světě* (Mladá fronta Praha 1988, Edice Kapka, sv. 204)

Nedokončené paměti vynikající divadelní umělkyně a spisovatelky podávají nesmírně plastický obraz novodobých dějin českého divadla. Olga Scheinpflugová tu s obdivem a s nesmírným ostychem spisovatelky zralou technikou přináší v zkratkovitě výstižných portrétech medailony, charakteristicky významných hereckých a režisérských osobností její generace. Je to poutavá četba. Jsou to divadelní paměti, které se čtou jako napínavý román.

Milan Kubes, redaktor knižní edice Opus bonum, Mnichov

Mým nejsilnějším čtenářským zážitkem bylo 15. číslo samizdatového časopisu *VOKNO*, které vyšlo někdy začátkem října 1989. To bylo již po uveznění a odsouzení šéfredaktora tohoto časopisu Františka Stárka ke dvěma a půl rokům vězení za údajné pobuřování, kterého se měl dopustit — a to již podruhé — právě vydáváním tohoto nezávislého kulturního časopisu. Když odváděli Františka Stárka po rozsudku ze soudní síně, obrátil se prý na své kamarády a řekl: „Je to na vás!“ A *VOKNO* opravdu vyšlo - a to i přesto, že policie předtím zabavila veškeré technické vybavení časopisu. A bylo v něm všechno, jak má být, jak jsme byli zvyklí z předchozích čtrnácti čísel — tedy rubriky věnované moderní hudbě, výtvarnému umění, filmu, divadlu, literatuře; *VOKNO* má i literární přílohu a také ekologickou rubriku s příznačným názvem. Na zadní straně obálky je stylizovaná kresba paže se zatátou pěsti a pod tím heslo: „VOKNO SI ROZVRACET NE DÁME!“ Poznal jsem osobně několik členů redakce tohoto časopisu a vážím si jich za jejich obětavost a odvahu riskovat roky kriminálu pro dobrou věc. To bylo ovšem ještě za starého režimu. Dnes má časopis vlastní redakční místnost, kde si mohou zájemci tento nejstarší a nejpronásledovanější časopis českého kulturního undergroundu docela normálně předplatit. A koho snad některé publikované názory nebo ten či onen silnější výraz pobuřují, ten ať časopis *VOKNO* prostě neče!

Karel Nešvera, novinář, Kolín nad Rýnem

Václav Havel: *Do různých stran*. (Vydalo Dokumentační středisko — Schwarzenberg, Scheinfeld, NSR).

Kolik slov bylo vysloveno a narazilo na hluché uši pražského režimu. Tento sborník Havlových článků a esejí, rozhovorů, statí a poznámek o kultuře a politice, předmluvy, doslovy, nekrology, dopisy, prohlášení, protesty a veřejné prohlášení z let 1983 až 89 by se měly stát breviářem demokratů. Sborník obsahuje i dodatky - Havlovy písemné projevy z dřívějších let. Můj nejsilnější čtenářský zážitek roku je z 25. listopadu. Den po projevu symbolické postavy Pražského jara na Václavském náměstí jsem četl dopis Václava Havla Alexandru Dubčekovi ze srpna 1969.

Dokončení na str. 7

IDUNA
Immer der richtige Rahmen

Josef Škvorecký, spisovatel a nakladatel vydavatelství 68 Publishers Toronto, Kanada

Jan Novák. *A Pound of Glory* (Půl kila slávy). Anglicky napsaný román českého autora z Chicaga. Podle mě nejlepší zachycení procesu, jak se Čech stane Čechoameričanem. Vyjde jistě česky, teď snad už v Praze. Když ne, tak u nás v Sixty-Eight Publishers, Corp.

Jožka Pejskar, publicista a autor tří svazků *Poslední poety*, Fallbrook, Kalifornie

Do knih, které mě nejvíce zaujaly v uplynulém roce patří dílo Stanislava A. Auského: *Vojška generála Vlasova v Čechách 1944-1945*, vydalo nakladatelství Sixty-Eight Publishers, Toronto. Autor, který se účastnil v květnu 1945 bojů v Praze soustředil v knize četné dokumenty, počínaje vznikem Vlasovovy ruské osvobozené armády až k jejímu ústupu z Prahy a cestě do záhuby. Nesmírně cenná kniha pro historiky.

Velice mne zaujala kniha Petra Romana (pseudonym), *Vlečen pod šibenici*, vydané v Ste-Julie, Quebecu v edici Veritas, ve které autor vyličil neobyčejně poutavé utrpení, které prožíval v komunistickém vězení v letech 1948-1962, celkem čtrnáct a půl roku, a to nejen on, ale mnoho dalších jeho osobních přátel. Básník Michal Ráček, který ke knize napsal předmluvu, oceňuje knihu Petra Romana jako historický a umělecký dokument, který hned tak nezestárne.

Nemohu opomenout poezii Boží Dvořákové-Špačkové *Trnitá cesta*, vydanou nakladatelstvím Belo Horizonte v Brazílii; je prochnuta vzpomínkami, touhou po domově a také vlastenectvím, vyznáním lásky a věrnosti vlasti a ke svobodě.

ANKETA [Dokončení]

Jaroslav Strnad, spisovatel, redaktor Zpravodaje, Obstalden, Švýcarsko

Josef Hiršal: *Víněk vzpomínek* (Rozmluvy, Londýn).

Hiršalovy memoáry dobře doplňují pohled dr. Václava Černého na českou literaturu minulých 70-ti let. Setkáváme se v nich ovšem se známými jmény básníků, prozaiků a vůbec lidí kolem české kultury, ale protože jsou to vzpomínky zcela osobní, získávají postavy na plastičnosti, trojdimenzionální. Hiršal také dává nahlédnout do své umělecké kuchyně a odhaluje, byť ne přímo, podhoubí, z něhož bujelo jeho verše.

Lubomír Kaválek, bývalý redaktor a režisér Svobodné Evropy, nyní v důchodu, Mnichov

Nejsem jediný, komu se zdá, že pro většinu našich dnešních spisovatelů začínají čs. dějiny až Pražským jarem, což je neodpustitelná chyba. Vrátil jsem se proto letos ke knihám, které se zabývají celou, nezkrácenou historií a osobnostmi našeho státu: k Masarykovi, Peroutkovi, Kovtunovi, Antonínu Kratochvílovi a především k Václavu Černému, k jeho *Pamětem*. Při obracení každé stránky si přeji, aby se co nejvíce knih tohoto druhu dostalo do rukou mladým lidem doma, aby nyní v nových začátcích republiky, získali přehled o tom, co jim po léta bylo zamlčováno, anebo zkresleno, aby již předem vyřadili z příštího dění ty, kteří zklamali a přesto se budou ucházet o jejich přízeň.

A teď ke knize nové: Krátce před vánocemi, tedy v pravý čas, vyšla nakladem Německé biblické společnosti (Deutsche Bibelgesellschaft) kniha *Ivan Steiger sieht die BIBEL (Bible viděná Ivanem Steigerem)*. Autor, kterého tu nazývají „básníkem pera“, v knize doplňuje svou procházku Starým a Novým zákonem 350ti obrázky, které nejsou a ani nemají být ilustracemi. Jsou to kreslené zkratky, v nichž autor přesunuje biblické děje a moudrosti do dnešní doby. *Ivan Steiger sieht die BIBEL*, je kniha k přemýšlení, která nám klade mnoho otázek, ale dává nám také na mnohé spolehlivé odpovědi. Je to kniha, která ukazuje cestu.

Ota Ulč, profesor politických věd, newyorská státní univerzita, Binghampton.

Z původní české tvorby nejvíce vítám novou knihu Karla Kaplana *Mocni a bezmocni* (nakladatelství Sixty-Eight Publishers, Toronto), další významný počín v našich pokusech zabránit národní amnezii.

PhDr. Libuše Volbrachťová, vědecká pracovnice, Tübingen, NSR

Z toho, co jsem v posledním roce četla na mne nejsilněji zapůsobila kniha dramatu Milana Uhdeho *Velice tiché Ave*, kterou vydalo nakladatelství Sixty-Eight Publishers v Kanadě.

Žiji v emigraci teprve něco přes šest let, začala jsem tudíž období normalizace a Uhdovy příběhy (až na výbornou poslední komedii) jsou jakoby vystřižené z jejího dusivého snu, vlastně i z jiných z posledních padesáti let naší pohnuté

KAREL ČAPEK 100

Ve století, které nás dělí od narození Karla Čapka, prošla česká i slovenská společnost klikatými cestami ve výšinách — jak se zdálo — přímo oblačných, ale také na pokraji propastí. V těchto pohnutých dobách obstál Karel Čapek znamenitě. V první polovině tohoto století jako slušný člověk, který stál za tím, co psal a který nemusel nikdy nic odvolávat, co napsal. Nebylo by mu po vůli, kdybychom květnatými slovy líčili jeho charakter. Čapek by asi zdůraznil, že hlavní zkoušky přišly až po jeho smrti. Buď jak buď byl z lidí, o nichž jeho nejbližší přátelé říkali, že se za ně dává ruka do ohně.

JAROSLAV DRESLER

Čapek také znamenitě obstál jako spisovatel. Zejména jeho drobné novinářské práce jsou jazykově i myšlenkově tak svěží, jakoby je byl napsal včera. Nejvíce poznamenány dobou jsou snad jeho hry, tu a tam se zdají knižní. Od jeho působení v divadle však převládá zvyk, že se divadelní texty šmahem přepisují, a nejenom proto, aby byly hercům jak ušité na ústa, ale že se z černého dělá bílé a naopak. Také Čapkovy hry se takto „vylepšovaly“ v úvozovkách, až byly skoro nesnesitelné. Bude třeba se vrátit k původním textům.

Čapek byl autorem ve své době světoznámých divadelních a románových utopií. V utopie nevěřil a odmítal je, ať přicházely zprava, či zleva. Čapek byl od samého začátku odpůrcem nacismu i komunismu a byl mužem středu. Byl proto kritizován a posmíván. Ještě roku 1988 čteme v doslovu k prvnímu dílu souboru jeho novinářských článků „Od člověka k člověku“, že prý se hluboce mýlil, kdž psal svou stař

„Proč nejsem komunistou.“ Čapek se nemýlil a jestliže doslov Miloše Pohorského cituje proti Čapkovi Ivana Olbrachta a Josefa Horu, chybí dodatek, že oba citovaní spisovatelé už čtyři roky později z Komunistické strany Československa vystoupili a byli z ní vyloučeni přibližně z týchž důvodů, proč se Čapek komunistou nikdy nestal. Být mužem středu bývalo posmíváným stanoviskem, vhodným pro kabaretní popěvky Voskovce a Wericha. Jak se ukázalo, ani tito dva oblíbení klauni neměli proti Čapkovi víc pravdy než Ivan Olbracht a Josef Hora. Všichni, kdo Čapkovy názory odmítali, doplatili později tak nebo onak, že šli za hvězdou utopie, ať už to byli Teige nebo Clementis a nesčetní moderní umělci. Dokonce i v českém exilu se tvrdívá, že prý v první republice šla celá kultura, která za něco stála, s levicí. Není to pravda. Česká kultura první republiky byla rozrůzněná, měla mnoho větví a Karel Čapek byl mužem středu. Byl sám a byl svůj a nešel ani s levicí, ani s pravicí. Kolektivismus se mu protivil, šiky a fronty mu byly proti mysli. Protivili se mu diktátoři, militaristické parády, nacistické partajtagy. Když ho Svaz sovětských spisovatelů pozval na prvomájovou přehlídku do Moskvy, nejel.

Četba Karla Čapka byla a je trvale užitečná. Skoro vše, z čeho vznikla a čím se rozvíjela loni na podzim demokratická československá revoluce, je obsaženo v jeho novinářském a spisovatelském díle. Byl pro veřejnost, pro občanskou společnost, pro pomoc, byl proti násilí. Znamenitě to vystihl už před lety slovenský kritik Alexander Matuška, když ho charakterizoval jako „muže proti zkáze.“ V tomto smyslu jsou Čapkovy zásady stále budoucí.

Kulturní zprávy z domova a z ciziny

Padesátého výročí smrti Karla Čapka (25. 12. 1938) bylo v Praze vzpomenuo pietní slavností u Čapkova hrobu na Vyšehradě, při které zasloužilý umělec Radovan Lukavský přednesl smuteční řeč, kterou v na pohřbu tohoto vynikajícího spisovatele promluvil básník Josef Hora; ve foyeru Divadla na Vinohradech se koncem prosince uskutečnila Výstava „Karel Čapek“, která prostřednictvím fotografií, režijních knih, korespondence, divadelních programů a dalších materiálů dokládá činnost Karla Čapka pro toto divadlo, kde působil od podzimu 1921 do jara 1923. Vinohradské divadlo uvedlo také premiéru „Neobyčejný život, aneb svět podle Karla Čapka“; Státní knihovna v Praze prodloužila pro velký zájem veřejnosti výstavu „Karel Čapek“ do konce února. ● V jednom z největších obchodních domů v Aténách vystupovalo s koledami a vánočními písněmi Pražské tolklórní trio. I českým lidovým betlémem, cukrovím a ozdobami ze skla byli v Aténách nadšeni a je velký zájem o turistické cesty do Československa. ● Od 1. ledna se stal novým ředitelem Čs. filmu ing. Tugan Veselý, který doposud působil jako ředitel Ústřední půjčovny filmů. Ve funkci vystřídal J. Purše, který odešel na vlastní žádost ze zdravotních důvodů. Purš vedl Čs. film po devatenáct let. ● Na konci prosince uplynulo sto let od narození

národního umělce Jaroslava Vojty. Učinkoval na divadle, ve filmu, v rozhlasu a vytvořil nezapomenutelné typy postav ryze lidových. ● Sochař Bohumil Kavka vytvořil v roce 1936 sochu českého lva, ochraňujícího znak společného státu Čechů a Slováků. Tento český lev se stal nyní novou dominantou Památníku národního písemnictví v Praze; je to první odlitek tohoto díla, které vzniklo ještě dříve než další Kavkův „Lev“, který byl na konci října minulého roku po dramatické minulosti znovu odhalen v Bratislavě. ● Ve švýcarském Arau byla začátkem roku otevřena jedna z nejobsáhlejších výstav výtvarníka Jana Kristoforih, na které je možno shlédnout umělcův výklus o lidských právech, práce ilustrátorské, koláže a obrazy z Tesína, kde J. Kristofori již po léta žije. ● V Domě slovenské kultury v Praze byla v polovině prosince slavnostně odhalena pamětní deska Ján Smrekovi, kterou vytvořil Tibor Bacaj. Ján Smrek, významný slovenský básník, se svou redaktorskou činností zasloužil také o popularizaci slovenské literatury v českém prostředí. ● Necelé dva měsíce po brněnském premiéře až dosud neznámého díla Leoše Janáčka — jeho houslový koncert — uveden i ve Vídni Symfonickým orchestrem rakouského rozhlasu pod taktovkou Manfreda Honecka. Rakouské publikum i kritika reagovalo na toto Janáčkově

Luděk Pachman, šachový velmistr, publicista, Německá spolková republika

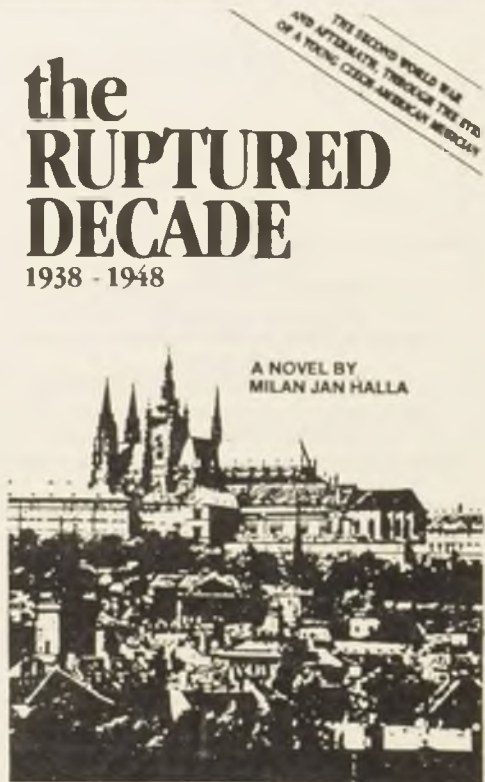
V Praze jsme měli na našem strahovském kopci vzácného přítele, jehož jsme často navštěvovali a jehož knížky jsem četl pokud možno v tichu a pohodě. Bouřlivá doba nás pak rozloučila a jedna maličká knížka — věnoval ji manželce v době mého pobytu na Ruzyni — zůstala ještě dlouho po smrti Jaroslava Seiferta nepřečtena: *Milostná rondeaux* - bibliofilské vydání dvou básní z roku 1969: *Prsten treboňské madoně a Jarní rondeaux*.

Snad to bylo v těch neklidných letech ono slovo „milostná“, které zavinilo, že jsem knížku vzal do ruky až teď a strávil s ní ve Schwarzwaldu zrovna takové tiché, nezapomenutelné chvíle, jako kdysi s jinými knížkami tam na Strahově.

„Šel život, byl to samý chvat, už přešlo jaro kolikáté, chce se mi mlčet častokrát, chce se mi mlčet tentokrát.“

To napsal básník v roce 1969 a jistě přitom nemyslel jenom na treboňskou madonu, na „její ústa šeptající, ne ústa, ale spíše květ“. Mlčel by básník ještě dnes, mlčel by opět v době, kdy prožíváme mnoho naděje, ale také obavu, že by právě tyto naděje mohly být ještě jednou zklamány?

Má odpověď zní: Jaroslav Seifert: *Milostná rondeaux*, Československý spisovatel 1969.

Objednávky adresujte na
AMERON HOUSE
Post Office Box 1200
Mattituck, N.Y. 11952, USA
Cena knihy \$ 19.95

Nové knihy, vydané v exilu

M.A. Iškutin, D.C.A.C. *Až nad oblaků lem. Vzpomínky jednoho letce*. 216 stran. Vydaly Consort Print Services, Consort Vourt, High Street, Farcham, Hants, PO16 7AL, England. Cena neuvedena.

Stan Spero. *Zaprášené vzpomínky. Díl II. Povídky s námětem československé problematiky a o nelidskosti komunistického teroru*. Obálka a ilustrace Karla Trnkewitze. Cena neuvedena. K dostání v exilových knihkupectvích.

Zdena Kapralová: *Tomorrow will be better*. Anglicky vydalo nakladatelství Private Printing, New York. Stran 457. Cena neuvedena. Rodinná kronika rodiny Kaprálových.

NOVÉ KNIHY Petr Roman. *Vlečen pod šibenici*. Na osudech pěti mladých lidí zachycen začátek komunistické perzekuce. Vydalo nakladatelství Veritas, C. P. 2130, St. Julie Quebec, Canada JOI 2C0. Stran 225. Cena 19 US dolarů s expedicí (22 Can. dol.)

V hlubokém smutku oznamují přátelům a známým, že nas navždy opustil můj drahý bratr JUDr. Jindřich SEIFERT,

bývalý advokát v Praze a u fy Shell v Torontu. Zemřel po zákeřné nemoci 28. listopadu 1989 v nemocnici v Torontu ve věku 85 let.

Jmenem příbuzenstva
Jelena Rennerova, roz. Seifertova

dílo kladně a ocenilo skladbu jako příklad dokonalé tvorby ze skladatelova zralého údobí. ● Na začátku ledna byl do čs. kin uveden celovečerní film Radovana Urbana o mládeži s názvem Horká kaše. Zabývá se problematikou dorůstajících, kteří žijí na pražských sídlištích. Jako předfilm je možno vidět krátký film „...aby si lidé všimli“ od Vladimíra Kvasničky, který líčí prostředí tzv. punků. ● Ze západoněmeckého města Essenu se přestěhovala dnes již proslulá výstava „Praha kolem 1600“ do Vídně, kde ji doposud shlédlo přes 50 tisíc návštěvníků. Tato expozice, zabývající se životem a uměním na pražském dvoře císaře Rudolfa II. byla ve Vídni obohacena o celou řadu exponátů z rakouských státních a soukromých sbírek. ● 17. a 18. století je též středem výstavy na dolonaruském hradě Schallaburgu „Pražský barok“; Prahu považují organizátoři této expozice za tehdejší křižovatku uměleckých proudů téměř z celé Evropy. ● Na začátku února oslavila Janáčkova filharmonie v Ostravě slavnostním koncertem své 35. výročí založení. Zahrnoval skladby B. Smetany, A. Dvořáka a L. Janáčka. ● V divadle „Studio Moliere“ ve Vídni uvedla režisérka Dagmar Schwarzová textovou koláž „Všední zápletky“, která má obecnstvu přiblížit postavy Franze Kafky a Mileny Jesenské. Koláž byla připravena na podkladu jejich korespondence. ● Na začátku prosince byla v Praze otevřena půjčovna televizních kazet. Svou nabídkou 250 titulů chce konkurovat „černému trhu“, který nabízí i „dekadentní“ produkce Západu. Největší zájem je o české současné filmy (Bony a klid, Kam pánové, kam jdete), o filmy dobrodružné a i o starší české veselohry (V. Burian). ● Tom Stoppard, slavný britský dramatik českého původu napsal divadelní hru „Pravý život“, která je současně inscenována v pařížském Divadle Montparnasse. ●

Malý oznamovatel

Malý oznamovatel

Překlady z češtiny do němčiny a do angličtiny a z obou řečí do češtiny **provádí a úředně ověřuje přisežný, soudní překladatel**
LADISLAV SANTIAGO DE LA CRUZ
 Guerickerstrasse 21, 8000 München 40
 tel.: 089/36 17 404 nebo 36 17 405
 Zároveň pojištění (životní, úrazové), právní, povinné ručení, domácnosti atd
 pro BAYERISCHE VERSICHERUNGSKAMMER

Úředně ověřuji překlady.
 Poskytují porady při žádostech o propuštění z čs. občanství, při žádostech o německé státní občanství, při zápočtu let do Rentenversicherung. Vysokoškolsky vzdělaná, přisežná soudní překladatelka
ELIAN S O T T
Musikantenweg 4, 6000 Frankfurt/Main 1
Tel.: 069/44 64 20
 od 17-19 hod. mimo soboty a neděle
 Prosím o písemné nebo telef. spojení.

PŘEKLADY • INFORMAČNÍ SLUŽBY
 — Překlady pro žadatele o azyl — Úřední spisy — Tlumočení — Porady v životních otázkách
 Překlady a tlumočení z češtiny do němčiny — ruštiny a naopak provádí a ověřuje veřejné ustanovený a přisežný, pro soudní a úřední účely připuštěný překladatel a tlumočník s velkou praxí. Pomohu při kterémkoliv problému
Antonín Mareš
Schleisheimerstrasse 14
8000 München 2; tel: 089/523 46 69

Ubytování ve Vídni vám poskytne
MIROSLAV SEDÁ
Wien 1070, Westbahnstr. 18
Tel.: (222) 93 88 112 nebo 64 57 415
Cena od 22 DM na osobu

Zn...Laska, upřímnost, porozumění" č. 2-XII-89 - Čech (27 let) - středoškolák upřímný sportovec nekuřák, t.č. v NSR (Bavorsko), čekající na asyl, hledá k vážnému seznámení dívku z NSR, pro kterou by mohl žít
Zn...Spolu do Nového roku" č. 5-XII-89 - Sympatická VŠ 37/168 z Mnichova, všestranných zájmů hleda podnikavého přítele se zájmem o cestování (turistiku), kulturu a založení rodiny. Prosím foto
Zn...Vzájemná sympatie" č. 6-XII-'89 - Sympatický VŠ 39/176 se smyslem pro umění, přírodu, sport hledá partnerku pro společné podnikání, cestování a možná i víc. Foto vitáno - vrátím
Zn...Severočech" č. 11-XII-89 - 30tiletý auto-mechanik se stří. vzděláním, t.č. v NSR s rodinou /29, 10, 9/ hledají sponzora pro nový život - Kanada, USA, Již Afrika, Austrálie. Krajane pomozte!
Zn...Ve dvou ..." č. 12-XII-89 - do příštího roku! Čechošvycarka bez závazků, tolerantní hleda dobrého partnera pro život, šedesátníka se solidním vzděláním. Nejraději v Evropě. Žadne dobrodružství, rybníř soulda, vzájemne pochopení, upřímné city. Bez lasky je život polovičatý. Prosím foto, vrátím - vyměním
Zn...„Svatba v Las Vegasu" č. 15-XII-89 -Čech, 47/192, žijící v Novém Yorku, USA, by se rad seznámil s krajankou do 50 let. Foto uvitám a vrátím
Zn...Město Mnichov" č. 1-I-90 — Inteligentní a charakterní kluk, VŠ, 26/188, hleda k vážnému seznámení pohlednou milou, věřící (!) krajanku odkudkoliv.
Zn...Dítě není překážkou" č. 2-I-90 — Inteligentní muž 30/190 hleda k seznámení ženu se zájmem o rodinný život
Zn...„Foto napoví" č.3-I-90 — Čech, žijící v Bavorsku, sportovec, nekuřák 178/25 s asylem hleda ženu k seznámení
Zn...„Klasika" - OB - č. 121-XII/89 - Nabízím práce významných českých malířů 20. století. —

Čtyř- až šestinásobné zvětšení kapitálu !

Zamýšlíte podnikat? Chcete si za nízké úrokové sazby peníze půjčit a na vysoké je ukládat? Švýcarské bankovníctví a pojišťovnictví skýtá nejvyšší možnou záruku solidnosti a bezpečí. Nejste vázáni žádnou společností; můžete se spolehnout, že Vám objektivně poradíme spojení, které je pro Vás osobně nejvýhodnější.
Velice záleží na tom, do jakých rukou se dostanete, kam sahají možnosti příslušného pracovníka. Znáte desatero výhod POJIŠTĚNÍ VAŠEHO KAPITÁLOVÉHO SPOŘENÍ VE ŠVÝCARSKU? Víte jaké splátky z ciziny do Švýcarska platit, jaká skladba pojistky je pro Vás osobně nejvýhodnější? Rádi Vám vše vysvětlíme v naší mateřštině, rádi Vám neutrálně poradíme
Váš Hubert Peter Pazdera

AGENTUR
PAZDERA

Služba denně (I ve svátky) plných 24 hodin.

Poplatek do 30 slov 20 DM, za dvojí otištění 30 DM, pro zámoří US dol. 15, při dvojm otitštění US dol.20. Poplatek zašlete zároveň s objednávkou. V odpovědích uvádějte na obálce zřetelně značku tučně vytištěnou s následujícím číslem. Jinak nemůžeme zaručit doručení. Uzávěrka 25. předcházejícího měsíce.

Zn...„Sport.blondýna" č.4-I-90 — Sympatická, reprezentativní blondýna, VŠ 25/168, sportovně založená, se ráda seznámí s inteligentním a charakterním partnerem do 45 let pro společnou cestu životem. Foto vitáno - vyměním nebo čestně vrátím!
Zn...„Širší obzory" č. 5-I-90 — 24letý, podnikavý, atraktivní absolvent hotelové školy, t.č. žijící v ČSSR, hledá partnerku v západní Evropě i v zamoří.
Zn...„Chtěla bych pro Tebe žít" č.6-I-90 — Bezdětná, rozvedená, 47 - hleda manžela v příměřeném věku. Bydlím v Německu. Mluvím německy, anglicky, francouzsky
Zn...„Pohledna Česka" č.7-I-90 — Ing. ekonomie, 35/160, plnoštíhla blondýna bez závazků, slušná, hleda jen charakterního životního partnera
Zn...„Foto čestně vrátím" č.8-I-90 — 32leta s 12letou dcerou, žijící v BRD, hledá z nedostatku příležitosti muže pro život, vyšší postavy do 40 let. Dítě do 13 let vitáno
Zn...„Ucta, tolerancia" č.9-I-90 — Slovenka 32/180/65, vysokoškolačka so záujmóm o kulturu a sport, t.č. v NSR (Bayern), čekající na azyl, hleda přítelea pre spoločný život
Zn...„Život není peříčko" č.10-I-90 — Inteligentní, 50leta žena žijící v Mnichově, nezávislá, pohledná a věčná optimistka hleda partnera stejných kvalit
Zn...„Bella Italia" č.11-I-90 — Dosud samotná 40leta, vysoká, pěkná Moravanka by se ráda seznámila s rozumným, zajištěným mužem odkudkoliv, věk nerozhoduje, měl by však být upřímný a citlivý
Zn...„Dobry začatek" č.12-I-90 — Svobodná, 27/168, právnická z ČSSR, hleda přítele a manžela
Zn...„Obapolná důvěra" č.13-I-90 — Čech v NSR, 46/183 s 6tiletým dítětem hledá rovněž finančně nezávislou partnerku, která žije delší dobu na Západě, event. s dítětem přibližně stejné starym. Pochopení pro děti předpoklad
Zn...„Ozveš-li se?" č.14-I-90 — Čech, VŠ 26/182, netrpělivě čeka na par řádek od dívky, která už také nechce být sama. Foto vitáno. Jen Švýcarsko
Zn...„Láska i pochopení" č.15-I-90 — 37leta s jedním dítětem by ráda poznala upřímného partnera do 42 let
Zn...„Jižně od Stuttgartu" č.16-I-90 — Sympatická, vysoký, tmavý se smyslem pro přírodu, sport a kulturu hledá ženu 40+ milou, štíhlou a pod zájmy pro společný život. Prosím foto
Zn...„Šibřinky 24.2. Regensburg" č.17-I-90 — Moravanka, 22/171/56, blondýna, absolventka hotelové školy s maturitou, v posledním semestru filosof. fakulty (tlumočn. N. A. švédšt.) hleda seznámí s přítelem za účelem pozdějšího sňatku. Sport, hudba, vaření
Zn...„Nové jaro" č.18-I-90 — Ráda bych se seznámila touto cestou s milým, inteligentním a hodným mužem nad 45 roku, který take postrádá teplou dlaň a lasku. Jsem 170 vysoká, zdravotní sestra. Prosím o foto vrátím
Zn...„Společný život" č.19-I-90 — 44letý nezávislý Pražák žijící v Mnichově, hleda upřímnou partnerku pro společný život
Zn...„1990 a my" č.20-I-90 — Pohledná 53/170 žena, žijící v Čechách, zdravá a praktická s mnoha zájmy, ovládající českou kuchyni, hledá spolehlivého muže
Zn...„Nikdy není pozdě" č.21-I-90 — Kdo chce se mnou navázat přátelství? Kdo je tak sám jako já? Jsem starší vdova, bydlím ve Freiburgu a proto hledám zde v okolí pana nebo pani, s kterými bych mohla plavat, dělat výlety, cestovat
Zn...„Florida volá Mnichov" č.22-I-90 — Ak máte záujem o priateľstvo s rodinou, žijúcou v Centrálnej Floride pri mori, napíšte!
Zn...„Znalost angličtiny" č.23-I-90 — Český kuchař (se ženou a 3letým děckem) 32letý, s praxí v pražském Interhotelu, hledá práci v USA nebo v Kanadě
Zn...„Vše uhradím" č.24-I-90 — 27letý lakyrník s 21letou ošetřovatelkou a dítětem, znající anglicky, hledají sponzora do Kanady nebo Austrálie. Vezmu jakoukoliv práci

KUS DOMOVA V ALPÁCH
ČESKÝ PENSION
MILAN
 Celoroční lyžování, koupání, tenis, plachtění, koně, houby, tanec
5700 Zell am See, Rakousko, Zellermoosstr. 75
Tel. 0043/6542-7113
 Výlety Grossglockner, Kaprun, Salzburg, Innsbruck, Krimml
 Tydenní Wanderkarte pro všechny lanovky v létě 280 Sch.
 Česka kuchyně
Polopense od 26,- DM
 zahájení zimní sezóny od 2. XII.
 Píšte česky

Krajané v celém světě: V pojištění, v podnikání, financování, půjčkách, prodeji a koupi lékařských praxí a jiných firem, Vám neutrálně poradí
AGENTUR PAZDERA
 Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
 Tel.: CH: 01 932 32 22; BRD: 00411-932 32 22
 Provoz 24 hod. denně, o nedělích i svátcích

Ve Vašich finančních záležitostech zdarma poradí nezávislý finanční poradce
 Máte-li zájem o
 — ušetření určité částky měsíčně díky využití státních dotací, daňových úlev atd.,
 — výnosné úložky kapitálu v zahraničí,
 — koupi nebo stavbu nemovitosti,
 — zabezpečení svého staří,
 — informace o nemocenské reformě,
 — prověření a srovnání Vašich pojistek,
 pak se obraťte na
Vlastimír Broda
 Konrad-Adenauer Str. 7, 5000 KÖLN 90
 Tel. 02203/33293 nebo na kancelář (německy) RVP—Finanzdienstleistungen, Paulstr. 21, 5300 Bonn 1; tel. 0228/656981-3

„Soukromá výzva"
 a) Hledám Ládu Jaska, Vlastu Turečka, Vladu Zouhara (Jardu Malečka) a ostatní z naší party v Ambergu 1949
 b) Všichni, kteří šli r. 1949 přes IRO Amberg, hlase se s krátkým popisem Vašeho zažitku přes hranice!
 c) MUKLOVÉ, kteří se nacházejí v Rakousku, byli jste odsouzeni podle paragrafu 231 a obdrželi politický asyl, hlase se za účelem registrace na adresu
 3Rolf Amberg, Postfach 48,
 A-1025 Wien, Austria, Europe
 Tato adresa platí i pro a) a b)

SLAVO HERMANEK hleda své přátele v cizině
Adresa: Zandterstr. 4
 8071 Denkendorf
 tel. 08466-1516, BRD

Pro naši firmu v München 90 hledáme od 1. března 1990 malíře - příp. i bez vyuč. listu, ale v tomto oboru sběhlého. Pracovní povolení podmínkou. Různé výhody při ústní domluvě.
 Píšte česky
Otto Skřivánek
Korbinianstr. 49, 8000 München 40

Hledám STATIKA (Hochbau) s vysokou školou, žijícího v BRD a znalostí EDV (CAD)
Ing.Büro M.Babicek
 tel. 08326/7161

Knihkupectví DIALOG.
Hess Str. 88, 8000München 40,
tel.: 089/52 57 10
zve srdečně
 na setkání s českými spisovateli:
Lenkou Procházkovou
 v pátek 26. 1. v 19 hod.
JanemTrefulkou
 v sobotu 27. 1. v 19 hod.
Ludvikem Vaculíkem
 v neděli 28. 1. v 10 hod.
 a to vždy v **Sudetoněmeckém domě**
 Hochstr. 8, 8000 München 80 (pořadatel je Adalbert-Stifter-Verein). Pozvánky a vstupenky obdržíte v našem knihkupectví!
 Právě jsme dostali zásilku novinek z nakladatelství **SIXTY-EIGHT Publishers z Toronto** Škvorecký, Josef: Příběh inženýra lidských duší I.-II., nové vyd. kart 794 stran 48,- DM
 Fučík/Bartošek: Zpovídání- rozhovory z let 1978-82 - Kart. 168 stran, 20,- DM
 Hejl,Vilém: Rozvrat - Mnichov a náš osud -Kart. 242 stran, 23,- DM
 Havel, Václav (ed.): Hostina - sborník české zakázané filosofie - Kart. 307 s., 35,- DM
 Jareš, Antonín: Výstraha - kriminální příběh z Toronto - Kart. 378 stran, 28,- DM
 Křen, Jan: Konfliktní společenství - Češi a Němci 1780-1918 - Kart. 510, 30,- DM
 Miller, Arthur: Strop v arcibiskupském paláci - drama - Kart. 102 stran, 17,- DM
 Pekárková, Iva: Pera a perutě - neobvyklé dílo začínající autorky - Kart. 302, 26,- DM
 Ponická, Hana: Lukavické zápisky - slovensky příběh - Kart. 467 stran, 34,- DM
 Urbánek, Zdeněk: Stvořitelé světa - převzato ze samizdatu - Kart. 217 stran, 23,- DM
Do 17.3.1990 trvá výprodej knížek z Československa a německých titulů! Využijte příležitosti - ceny sniženy až o 30 procent! Napište, zavolejte, přijďte, doporučte dále!

Čemu se doma smějí

Předseda místní komunistické organizace v jednom západoněmeckém městečku dostal z okresního sekretariátu výtku, že lom nezískal straně ani jednoho nového člena. Rozzloben napsal okresnímu sekretariátu dopis: Vážení soudruzi, poraďte mi, kdy a jak mám nové členy získat. Tady v sousedství všichni lidé na jaře leští nová auta, nemají na mne čas. V létě tu ani nejsou, tráví dovolenou na Kanárských ostrovech. Na podzim je nezadíte, sedí doma u televize a sledují fotbal. V zimě jsou v Alpách na lyžích. A kdy je mám tedy zastihnout, abych jim vysvětlil, že jsou utiskováni a vykořisťováni vládním kapitalismem a vybudl je ke vstupu do naší komunistické strany.?

Ve věznicích v Československu se někdy kolem 17i králů otevřela jedna ceta a vhozen do ní nový vězeň. Starší vězeň v cele zvolna povstal, aby si nového druhá prohlédl. Zakýval blavou a probodil: „Je, to jsou věci. Politika je boží moc složitá věc, soudruhu prokurátore."

*Američan se dopustil v Československu dopravního přestupku a esenbák mu přikázal, aby napsal písemné přiznání o svém přestupku. „Ale vždyť já ani nerozumím česky," brání se turista.
 „V tom případě vás musím zadržet a zabavit váš auto."
 „Tak mi dejte raději ten papír, já to zkusím," svoluje turista.
 Američan papír přeložil a vsunul do něj desetidolarovou bankovku
 „No, vidíte," povzbuzuje ho příslušník, „prý nerozumíte dobře česky a položení máte už hotozou."*

Dívá se kádrovák znepokojeně, jak se rojí věchy z úlu a povídá manželce: „Už i ty věčky se pustily do perestrojky. Vyhazují trubce."

Upozorňuje vedoucí v restauraci hosta: „Takové věci nemůžete, pane, psát do knihy přání a stížností. Toho by mohla zneužít nepřátelská zahraniční propaganda."

*Sovětský reportér měl napsat sérii článků o výhodách, které lidem přinesla perestrojka. Protože odpovědi lidí byly nejen záporné, ale tak sprosté, že se nedal tisknout, reportér si usmyslil, že provede průzkum o perestrojce u zvířat. Jako prvního se zeptal psa.
 „Perestrojka mi moc nepomohla. Dali mi sice delší řetěz, takže mám větší výběh, ale úměrně tomu mi odtáhli misku na žrádlo. Takže celkem vzato žádné zlepšení. Ale jedno jím musím připsat k dobru. Smím teď štěkat, kolik chci."*

Kdo je zmen, že se perestrojka nepovedla? Nu přeci elektrikáři. Postavili sloupý, ale zapomněli přerušit vedení.

Cirkevní organizace může sponsorovat několik osob pro usazení v Kanadě. Přiložte krátký životopis. Zn. „Vyznání nerozhoduje"
Adresa: A Petullo, GenDel Stn B
 Hamilton, Ontario,Canada L8L 2Z0

Zn...„Nový život" č. OB-14-90 V Brně na krásném místě prodám dům I. kategorie se zahradou na jih, s bazénem 5 pokojů, předzahradka, garaž vedle domu, sauna, 15 stříbrných smrků, velká terasa
Zn...„Valuty mám" č. OB-15-90 — Koupím pěkný, dvoupokojový byt či menší vilku v Brně nebo blízek okolí.
Zn...„Pronájem" č. OB-16-90 — Pronajmu nový, rekreační domek 4 a 1 na okraji malé visky, soc. zařízení, elektrína, voda, krb, zahrada s protékajícím potokem, lesy, houby, malebná krajina, 14 km od Karlových Varů. Vhodné i pro větší rodinu (6 lůžek). Pobyty včetně finanč. vyrovnání by se samozřejmě legalizovaly.

Zájemcům o ubytování v Brně
 nabízím dva jednolůžkové pokoje s koupelnou a klosetem v nové vilce, 20 m od stanice měst autobusu
 Cena za jeden nocleh se snídaní je 28 DM
Ing. M. Fric, tel.: Brno-CSSR 334059nebo telefaxem 425/324989.

ANTIKVÁRNÍ I NOVÉ ČESKÉ KNIHY
PRODÁVÁ A KUPUJE
Alois Čížek
37, Avenue Joseph Segretlin,
F - 93220 GAGNY, TI. /1/43-88-24-68
France

Opět v prodeji domy ve Španělsku
 od 60.000 sFr.
 Zajistíme financování na 50 procent ceny, výborná možnost celoročního podnájmu.
AGENTUR PAZDERA, Kreuzplatz 20,
 CH-8008 Zurich, Švýcarsko
 tel.: 00411-932 32 22

Čakáte návštěvu z ČSSR alebo iného štátu?

Iste Vám pride vhod možnosť uzavrieť výhodné nemocenské a úrazové poistenie (nie je veková hranica). Informujte sa u
VLADIMÍR SYKORA
1501 Stearns Hill Road
Waltham, MA 02154 USA
Tel.: /617/ 647-0135
Služba 24 hodín denne, 365 dní do roka

Postrádáte-li klid, lesy, vodu, čistý vzduch, navštivte nás. Nabízíme Vám českou kuchyni, ubytování v útulných pokojích se snídaní
za 20 DM

Týden dovolené s plnou penzí za 259 DM
Vikend pátek - neděle 80 DM s plnou penzí
Na Vaši návštěvu se těší a zve

Jaroslav Holub
Gaststätte „Zum Hirsch“
Arolser Str 17, 3538 Marsberg-Canstein
Tel.: 02993/615

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHY

vydané v ČR i v exilu, gramodesky, reprodukce
a další Vám obstará **Zásilková služba knih:**

**Mirka Vychytil, Postfach 102336,
D-6000 Frankfurt/M.-** Napište si o seznamy.

Máte-li jakékoliv potíže s finančními úřady, bankami či pojišťovnami, potřebujete individuální pomoc při jakémkoliv financování nebo pojištění, staňte se členy

**„Bund der Steuerzahler, Versicherten
und Bankkunden e.V.“**

**Adresa: Zdeněk Kedroutek, Kurfürstenstr. 16,
8034 Germering b. München, tel.: 089/841418**

Zn.: „Ubytování v Kolíně“ č. OB-104-I-89 —
Poskytnu levné ubytování v Kolíně n/Rynem
Tel.: 0221/419661.

POJIŠTĚNÍ ŘIDIČSKÉHO PRŮKAZU Pozor, novinka!

Nabízím pojištění řidičského průkazu pro řidiče
z povolání a také řidiče-amatéry
Informace podá:

AGENTUR PAZDERA,

Tel.: CH-01-932 32 22
D 00411-932 32 22
Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich

V malebné předalpské krajině ALPENGASTHOF RABENKOPF

(8113 Ried bei Kochel am See, tel. 08857/208)
má pro hosty moderní, hotelové ubytování s
výbornou restaurací, s videňskou a českou
kuchyní (oceněnou odbornými časopisy).
Možnosti horolezeckých a lyžařských tur, vý-
letů a rybaření. Vhodné prostředí pro prázdní-
nový pobyt na zdravém vzduchu.
Jen 65 km, od středu Mnichova, 20 km od
Garmisch-Partenkirchenu

Vyžádejte si nabídku, rádi posloužíme.

**Výhodné investice našim krajanům v San Diego
a okolí obstará**

OLGA FOLTÝNOVÁ - ALPHA REALTY
9225 Mira Mra Boulevard, Suite 210
SAN DIEGO, Ca 92126, tel. /619/271-5111

Zn.: „Český, rodinný dům v Jižní Kalifornii“ Ve
Fallbrook (80 km na sever od San Diega) s
velikou zahradou s tropickým rostlinstvem
možno pronajmouti v době od 15. června 1990 do
15. října 1990 Celoroční koupání v Tichém
oceánu, slunce, teplo. Možnost ubytování až
sedmi osob, jednopatrový dům se třemi ložni-
cemi, radio, televize, dvě ledničky, trouba na
pečení, pračka, sušička, Cena 200 dolarů týdně
nezávisle na počtu osob

Víte, že **češtinu** je možno zvolit místo jiného
povinného cizího jazyka **jako maturitní předmět**?
Děje se tak v rámci ministerského výnosu o
přesídlených žácích z východoevropských zemí,
takže Bafög a garanční fond jsou možné.
Adresa školy s internátem:

**Dietrich Bonhoeffer-Gymnasium,
Postfach 780, 4010 Hilden, tel. 02103/49900.**

XV. REPREZENTAČNÍ PLES ČECHŮ A SLOVÁKŮ
se bude konat 3. března 1990 jako obvykle v sálech
Bayerischer Hofu v Mnichově.
V programu se představí český Taneční orchestr
Milana Medvěda se svými zpěváky a hudebními
sólisty.

PLATÍTE RÁD DANĚ?

- pak víte, kolik peněz ochotně věnujete státu.
CHCETE TOTO ZMĚNIT VE VÁS PROSPĚCH?

- pak mi napište na adresu:

KFS - Milan Mizun
Marientorgraben 3-5
8500 Nürnberg 1

nebo zavolejte:

0911/22 45 36 (Kancelář) či **0911/89 70 96** (privát)

AŽ 80 PROCENT DANÍ ZPĚT

- samozřejmě, že naprosto legálně
- samozřejmě, že zdarma - účet platí stát.

Třetí díl „Poslední pocty“

V prosinci 1989 vyšel třetí díl Jožky Pejškara „Poslední pocty — Památníku na zemřelé československé exulanty v letech 1948 až 1989“. Kniha o více než třech stech stranách velkého formátu a s mnoha portrétními fotografiemi vyšla ve Spojených státech.

Až se mě budou známi v Praze ptát, co jste vlastně dělali čtyřicet let v exilu, dám jim nejprve aspoň prolisovat tři svazky Pejškara Poslední pocty. Je to dohromady tisíc stran dat a literatury faktu a shodou okolností — po pádu totalitního režimu - je to také první velká, i když zatím jen předběžná bilance našeho exilu.

JAROSLAV DRESLER

Kdybych byl nakladatelským pracovníkem v Praze, neváhal bych ani minutu a telefonoval bych Pejškarovi do Kalifornie, abych si zajistil vydavatelská práva. Slovo by dalo slovo a příští den by se sázelo. Anebo, kdyby to mělo jít ještě rychleji, rozhodl bych se pro fotomechanické faksimile.

Slova z titulu „Památník“ a „Poslední pocta“ ukazují, že neběží o historii exilu, ani o politický rozbor, nýbrž o vzpomínky na zemřelé. Za čtyřicet let odešla nejstarší generace a odchází další, a tak je to velký hřbitov, na němž Pejskar vybírá známá i neznámá jména, bývalé ministry, spisovatele, umělce, dělníky, rolníky a ženy, bez jejichž drobné organizační práce by nebyly mohly vycházet exilové časopisy a pracovat exilové spolky. Na těch tisících stranách je také velký kus historie rozhlasové stanice Svobodná Evropa, když jsou na nich zaznamenáni ti, kteří nás za ta léta opustili, Ferdinand Peroutka, Julius Firt, Jan Čep, Miloš Vaněk, msgr. Alexander Heidler, Fanek Uhlíř, Rozina Jadrná-Pokorná a mnozí další.

Těch tisíc stran Jožka Pejskar nenapsal, ale redigoval. Autory textů jsou kromě zemřelých také desítky a desítky dalších novinářů a spisovatelů, a tak je Poslední pocta s pomocí rejstříků také encyklopedií exilu a nevyčerpatelným pramenem dat, faktů a bibliografií. Novinář Jožka Pejskar, který není ani historikem, ani knihovníkem, vykonal práci, do které by se za normálních okolností mohl pustit pouze celý odborný tým historického ústavu. Pejskar se zasloužil o exil a o to, aby o exilu byla podána první spolehlivá a zevrubná zpráva. Když jsem mu psal někdy v listopadu do Kalifornie, chtěl jsem mu k vánocům a k novému roku udělat radost, a tak jsem končil, že se asi jednoho dne stane jeho práce v Praze bestsellerem. Tenkrát, před 17. listopadem 1989, jsem ještě nemohl vědět, že nejsem daleko od skutečnosti.

Tři svazky Poslední pocty vyšly s vročením 1982, 1985 a 1989. Všechny mají touž grafickou úpravu, písmo a papír, i když se dva první tisly ve Švýcarsku a třetí v Americe a i když původní nakladatelství už neexistuje a poslední svazek vyšel autorovým vlastním nákladem. Schema je totožné: zemřelí exulanti jsou seřazeni jako ve slovníku abecedně a po datech narození a úmrtí následují nekrology, které si Pejskar archivoval desítky let. Tím se ovšem Pejškara Poslední pocta liší od běžných biografických slovníků, kde jsou všechna hesla redigována podle jednotného vzoru. Práci to však nevádí. Různorodost přístupu k osobě a dílu zemřelých je metoda, jež přizpůsobuje Poslední poctu k antologiím a čítankám. Nekrology nepiší nezúčastnění kronikáři, ale přátelé a spolupracovníci mrtvých. Uveďme jako příklad kapitoly, věnovanou univerzitnímu profesorovi Ivo Ducháčkovu, který zemřel 1. března 1988 ve věku 75 let ve Spojených státech.

Z úvodních odstavců se dovídáme Ducháčková osobní data, přehled jeho studií a zaměstnání, nakonec jako profesora politických věd na New York College a pravidelného spolupracovníka Hlasu Ameriky. V Hlasu Ameriky vystupoval Ducháček pod pseudonymem, pod kterým asi utkvěl v paměti mnoha posluchačů.

Neděli co neděli — zpravidla kolem půl desáté večer - se na vlnách Hlasu Ameriky ozval starší pán, který si říkal Martin Čermák a který vyprávěl o svých toulkách po Americe se svou ženou Helenou a s pejskem Máňou. Nebylo to jenom vtipné povídání, ale pokaždé také jakoby pár slov z vysoké školy americké demokracie, které Ducháček jako teoretik mezinárodního práva rozuměl lépe než kdokoli jiný z nás.

Po Ducháčkově životopisu následuje bibliografie, šest anglicky psaných vědeckých knih a učebnic z oboru mezinárodního práva. Vlastní rozsáhlý nekrolog je pak z pera Ducháčkova dlouholetého přítele a spolupracovníka Pavla Tigrida, vyslaný v březnu 1988 Svobodnou Evropou; následuje Ducháčkova odpověď v anketě Svobodné Evropy, přetištěná z časopisu Demokracie v exilu, a posléze jeden ze Zapisníků Martina Čermáka — Ivo Ducháčka. Má název T.G.Masaryka a komunisté a je to autorovo kredo, kterým se řídil celý život. Text: byl poprvé vyslán Hlasem Ameriky koncem února 1953.

Ačkoli sám pracuji ve Svobodné Evropě více než 36 let, z toho víc než 32 let v kulturní redakci, uvědomuji si teprve nad Pejškarovými třemi svazky Poslední pocty, co vše vznikalo v zahraničních rozhlasových stanicích za posledních téměř čtyřicet let. V dřívějších svazcích o tom svědčí například hesla, věnovaná Ferdinandu Peroutkovi, Juliu Firtovi, Janu Čepovi, Zdeňku Němečkovi a několika dalším. Nebyla to vždy jen publicistika, eseje nebo politické úvahy, ale často i poezie, beletrie a jiné formy literárního projevu až po kabaret, popěvky, písně a aforismy, které někteří autoři napsali původně pro rozhlasové mikrofony a teprve dodatečně dali do tisku.

Pejškarovu knihu budou potřebovat v příštích letech odborníci z mnoha odvětví. Kde jinde se dá zjistit, kde se narodil a kde zemřel Bohuslav Brouk, kdysi bohatý spolunajítel jednotkového domu Brouk a Babka a zároveň člen krajně levicové pražské surrealistické skupiny z doby první republiky? V jiném svazku je obšírně zaznamenána také jiná členka této skupiny, malířka Toyen, a z dalších surrealistů Jindřich Heisler. Krátce: Pejskar zaznamenává celou širokou škálu exilu od — dejme tomu podle abecedy - agrárníků až po živnostníky. Práce je dotažena až do chvíle, kdy se první archy dostávaly do tiskařského stroje, takže je tam třeba také větší heslo o mezinárodním finančním odborníku Janu Viktoru Mládkovi, který zemřel loni v létě.

Někdy jsem přemýšlel, jak by Pejškara práce měla vyjít v Praze: jedna možnost by byla sjednotit hesla tří svazků do jedné abecedy a doplnit je dalšími mrtvými z konce roku 1989. Tím by se však, jak se mi aspoň zdá, porušil charakter exilové čítanky a práce by dostala poněkud strohou slovníkovou formu. Sám bych se tedy klonil spíš k fotomechanickému faksimile, které by zachovalo exilovou podobu i s několika menšími nedostatky, jež provázejí snad každou zahraniční publikaci. Práce s cizími sazeči a tiskaři není med, rve to nervy, ale to už je jiná historie.

Vedle životopisných dat, životopisů, nekrologů a případných bibliografií zařazuje Pejskar do své práce také ukázky písemných projevů zemřelých, ať už to byli novináři a spisovatelé, nebo ne. Tyto texty vybírá tak, aby jeho knihy nebyly jen čítankou o našem exilu, ale také o našich dějinách. Tak tu nacházíme kapitoly o prvním a druhém zahraničním odboji, o legiích, o historii naší první republiky, o protinacistickém odboji a o dalších základních námětech českého a slovenského osudu ve dvacátém století.

Předseda čs. federální vlády dr. Marian Čalfa vystoupil v minulých dnech z KSČ. Byl členem strany mnoho let.

V SAMÉM SRDCI SAN FRANCISCA

Restaurant

685 Sutter/Taylor

(415) 441-5678

Studenti Filmové a televizní fakulty Praha,
připravují několikadilný historický dokument o letech 1947-1953. Pálí bychom si seznámit mladé lidi s dobou, která jim byla zaměrně zkrsována. Aby se dokument stal skutečně pravdivým a objektivním, prosíme přímé svědky tohoto období, aby se přihlásili zmapovat dobu, kterou chce mladá generace poznat.
Filmová akademie muzických umění, Smetanovo nábřeží 2, Praha 1.

Nová služba návštěvníků Prahy

Využijte možnosti zajistit si hluboký kulturní zážitek při Vaší návštěvě Prahy
Agentura **OVATION** vám může ve velmi krátkých lhůtách zaslat vstupenky na představení Národního divadla a České filharmonie. Kontaktujte nás na tel. číslech švýcarské sítě (022) 61 62 96 (česky, francouzsky) nebo (056) 96 48 56 (německy, anglicky) případně pište na telefax (022) 61 62 96 nebo na adresu

OVATION

Rotrischstrasse 3, CH - 5452 Oberrohrdorf, Švýcarsko

Československá obec sokolská obnovena

Na celostátním sjezdu obnoveného Sokola v Československu, který se konal 7. ledna 1990 v Praze za účasti 3.500 zástupců ze všech částí republiky, byla obnovena Československá obec sokolská v jejím plném rozsahu... Zvlášť potěšitelná a slibnou naději do budoucí činnosti Sokola byla velká účast mladých lidí, kteří dosud osobně Sokol nepoznali. Průběh sjezdu byl manifestační, ze všeho jednání vyzařoval optimismus. Sjezd potvrdil, že se VII. sletu Čs. sokolstva v zahraničí v Paříži letos v červenci zúčastní větší sokolská skupina z Československa. Prostná mužů a žen na tento slet se už asi půl roku „na černo“ nacvičovala v Praze a v Brně. Asi třicet cvičenců bylo rozhodnuto se sletu zúčastnit. Nyní bude cvičenců mnohem víc a vystoupí na hlavním sletovém dni v neděli 8. července ve společné skladbě s cvičenci zahraničních sokolských jednot. Ještě se také uvažuje o zahájení náviku skladby cvičení žen s s obručemi pro vystoupení v Paříži. Pařížský slet se stane od roku 1948 prvním sokolským sletem všeho sokolstva. V týdnu po sletu v Paříži bude v Praze uspořádán první větší podnik obnoveného Sokola za účasti zahraničních hostů pařížského sletu.

Spartakiádu, kterou režim připravoval jako oslavu 45. výročí osvobození Československa Rudou armádou, se Sokol neúčastní, nepodílel se na její přípravě a není to sokolský podnik.

Starostou obnovené Čs. obce sokolské byl jednomyslně zvolen docent dr. Bořivoj Petrák, dosavadní předseda přípravného výboru dr. Boris Uher byl zvolen vzdělavatelem ČOS. Zahraniční sokolstvo na sjezdu zastupoval starosta Ústředí čs. sokolstva v zahraničí, arch. Rudolf Fiala s dalšími členy předsednictva Ústředí, hlavně ze Švýcarska.

Byli přítomni i zástupci tří žup čs. sokolstva v zahraničí - Vídeňské, Švýcarské a Západoevropské. Americkou obec sokolskou zastupovali člen jejího předsednictva Jerry Milan z Fort Worth v Texasu a starosta sokolské župy jižní, Larry Lažnovský, rovněž z Texasu. Mezi mnohými pozdravnými telegramy, které sjezdu došly, byla i zdavice sokolské župy kanadské. V předvečer sjezdu, 6. ledna, byla uspořádána společná autobusová výprava do Lán k hrobu T. G. Masaryka a na Olšanský hřbitov k hrobu zakladatelů sokolstva, Tyrše a Fügnera. Na obou místech byly položeny věnce. Po těchto pietních návštěvách se konala večer v Tyršově domě společná schůzka československých a zahraničních sokolů. Obnova Sokola byla veřejností příznivě uvítána a značnou pozornost jí věnoval denní tisk, rozhlas i televize. Svobodné slovo zavedlo pravidelnou sokolskou hlídku. Upřímnou nabídku spolupráce poslala Sokolu skautská organizace Junák, ke spolupráci se Sokolem a k podpoře jeho činnosti se přihlásilo několik předních kulturních, vědeckých a sportovních pracovníků, mezi nimi i profesor dr. Milan Machovec.

RESTAURANT HIRSCHGARTEN

Návštěva jedné z nejkrásnějších výletních restaurací zůstane pro Vás zážitkem

K naší staročeské a myslivecké kuchyni
točime plzeňské a budějovické pivo

Velká terasa s výhledem
na jelení zahradu a minigolf
Salonky od 10-70 osob
pro rodinné slavnosti a hostiny
Otevřeno denně kromě pondělí
od 11.00-23.00

Na Vaši návštěvu se těší

Rodina Koubova
Elisabethenschneise
6380 Bad Homburg / Dornholzhausen
Tel.: 06172 - 33525

NOVÁ HVĚZDA NA „ČS. LYŽAŘSKÉM NEBI“

6. ledna - na svátek Tří králů - vyvrcholil na přírodním můstku rakouského střediska zimních sportů Bischofshofenu 38. ročník „Intersportturné“ lyžařských skokanů, který je každoročně jednou z nejkvalitnějších soutěží světové elity. Absolutním vítězem celého tohoto turné čtyř můstků (v Obersdorfu a Garmisch-Partenkirchenu v NSR, stejně jako v Innsbrucku a Bischofshofenu v Rakousku) se sice stal naprosto nečekaně (opět po třiceti letech) západoněmecký reprezentant Dieter Thoma, velmi čestné druhé místo v celkovém pořadí však patřilo našemu mladému skokanu Františkovi Ježovi.

Tento devatenáctiletý odchovanec Raškovy líhně z Frenštátu pod Radhoštěm obsadil na Nový rok v Garmisch-Partenkirchenu za východním Němcem olympijským přeborníkem a mistrem světa Jensem Weissflogem a Finem Laakonem velmi čestné třetí místo (měl dokonce nejdéle skok dne 105,5 m, rakouský rozhodčí mu však dal nízkou známku za styl skoků, než si ve skutečnosti zasloužil). O pět dnů později v Bischofshofenu však neměl František Jež v soutěži vážnou konkurenci a za skoky dlouhé 110 m a 109 m se dostal na nejvyšší stupeň vítězů. Navázal tak zde na úspěchy svých idolů: Jiřího Rašky (který na tomto můstku vyhrál třikrát) a svého nynějšího trenéra Rudolfa Höhla (dominoval tu 6. ledna 1973). František Jež, který je tak šestým čs. lyžařským skokanem, který zvítězil na některém ze 4 můstků soutěže Intersportturné (před ním to byli kromě Rašky a Höhla i Hubač, Samek a Ploc), mohl se dokonce stát absolutním vítězem celé soutěže, v druhém závodě série - v Garmisch-Partenkirchenu - však ho rozhodčí - především rakouský - poškodili. Zatímco vítěz Weissflog skočil 101 m a 103,5 m a druhý v pořadí Fin Laakonen 102,5 m a 102 m, dosáhl Jež (co by třetí) 102 m a 105,5 m.

Po dvanácti ze šestadvaceti závodů celosezónní soutěže „Světového poháru“ lyžařských skokanů je František Jež se 106 body čtvrtý za Rakušanem Vettorim, Němcem Thomou a Finem Nikkolou.

Mladí propásli jedinečnou šanci

Ještě nikdy v mladé, teprve čtrnáctileté historii světových šampionátů hokejových juniorů neměli čs. reprezentanti tak jedinečnou příležitost stát po skončení soutěže na nejvyšším stupni vítězů jako tomu bylo na počátku letošního roku ve Finsku. Vždyť čs. tým hráčů do dvaceti let porazil suverénně nejen Nory (13:2) a Poláky (11:1), ale i mladé hokejové naděje USA (7:1), domácího Finska (7:1) a Švédska (7:2) a po 5. kole vedl suverénně tabulku mistrovství světa. Pak však ve dvou zbývajících zápasech se zjevně Čechoslováci cítili až příliš sebevědomí, v utkání se Sověty (ačkoli byli soupeři více, než rovnocennými partnery) „zapomněli“ na obranu a prohráli 5:8 a v zápolení s Kanadou nevyužili v prvé třetině gólových příležitostí, podlehl mladým zámořským hokejistům 1:2 a obsadili až třetí místo. Bronz nebyl jejich maximem. Stačilo porazit reprezentanty z javorovým listem na prsou (což bylo bezpochyby v silách čs. mužstva) a zlato by bývalo putovalo do naší vlasti. A tak ve Finsku akreditovaní novináři po prohře s Kanadou na zimním stadionu v Turku psali shodně o tom, že mladí čs. hokejisté zůstali nakonec „centimetry před cílem“. Titul mistra světa získali junioři Kanady, o jejichž prvenství rozhodlo vzájemné utkání s týmem SSSR, nad kterým zvítězili 6:4. „Sovětskou sbornou komandu“ připravili o zlatou medaili Švédové, kteří v posledním utkání světového šampionátu vstřelili Sovětům vyrovnávací branku na 5:5 sekundu před koncem zápasu. Do „all stars týmu“ juniorského mistrovství světa se dostali tři naši hokejisté. Nejlepší šestka byla tato: Fiset (Kanada), - Šlégr (ČSR), Godynjuk (SSSR), - Jágr, Reichel (oba ČSR), Chyzowski (Kanada). - Konečné pořadí:

	bodů	skóre
1. Kanada	11	36:18
2. SSSR	11	50:23
3. ČSR	10	51:17
4. Finsko	9	32:21
5. Švédsko	9	38:29
6. Norsko	4	25:51
7. USA	2	22:37
8. Polsko	0	7:65

TRIUMF NAD SOVĚTY V MOSKVĚ

„Nebudeme to mít počátkem dubna s nominací čs. hokejového národního mužstva pro mistrovství světa r. 1990 ve Švýcarsku lehké. Vždyť máme v současné době téměř dva rovnocenné týmy, tedy čtyřicet kvalitních hokejistů, kteří jsou schopni úspěšně reprezentovat náš hokej!“ Prohlásil dva dny před Štědrým dnem - po skončení 23. ročníku mezinárodního turnaje Ceny Izvestij v Moskvě - trenér čs. reprezentace dr. Pavel Wohl, když k tomu ještě dodal: „Se startem v sovětské metropoli jsem spokojen!“ A

nebylo se vlastně čemu divit. Ačkoli tentokrát hrál o této soutěži prakticky „B“ mužstvo Československa, obstálo zde skvěle a obsadilo velmi čestné druhé místo. Nejlepší výkon podalo v zápase se sovětskou sbornou komandou, nad kterou zvítězilo zcela zaslouženě 4:3 (pátý gól Čechoslováků finský rozhodčí Kaisla neuznal), když všichni jeho mladší hráči bojovali jako kdyby jim šlo o titul mistra světa. Byli perfektní bruslařsky, dobře kombinovali a měli i výbornou koncovku. Sovětský soupeř se sice už po 43 sekundách ujal Chomutovem vedení 1:0 a minutu na to měl šanci na 2:0, spartánský brankář Petr Bříza však bravurním způsobem zlikvidoval trestné střelení sovětského hráče Maslennikova nařízené rozhodčím za faul Brázdy na tohoto „protivníka“. Čs. mužstvo se ihned poté vzpamatovalo a dovedlo utkání k vítěznému konci. Hokejové umění, ale i nezlomná vůle po vítězství, dělaly divy. - Třetiny 1:1, 2:2 a 1:0. Branky zaznamenali: Kameš 2, Lubina a Toupal po jedné.

Zbytečná prohra s mužstvem Kanady 4:5, stála však čs. hokejisty v Moskvě prvenství. Ale i tak po vítězství nad Finskem 5:3, bezbrankové remíze se Švédy a triumfu 5:0 nad NSR obsadili mladí Čechoslováci druhou příčku. Pořadí: 1. SSSR, 2. Československo, 3. Finsko, 4. Kanada, 5. NSR, 6. Švédsko.

Hvězdy jen na vánoční stromek

Je to až neuvěřitelné, jaký spád politického zvratu nastal v naší vlasti od 17. listopadu, kdy policie na příkaz soudruhů Jakeše, Štěpána a dalších bolševických výtečníků surově zasáhla proti pokojným studentům, kteří se v Praze sešli, aby vzpomněli padesátého výročí nacistického zvrstvá proti vysokoškolákům a uctili památku Jana Opletala. Jistě ještě dlouho potrvá, než si tito soudruzi uvědomí, že jejich více než čtyřicetiletá nadvláda skončila, ale nyní už můžeme směle mluvit o nástupu demokracie v Československu. A není nejmenších pochyb o tom, že v těch listopadových, pro naši vlast tak pohnutých historických dnech stáli sportovci ve své naprosté většině na straně pravdy a spravedlnosti a nyní se všude snaží o očistu sportovních organizací, klubů a redakcí sportovních novin, a odstraňují z vedoucích míst ty, kteří byli ve službách komunistického režimu. Tak např. na IV. plenárním zasedání ÚV ČSTV v Praze byl 5. prosince zbaven funkce předsedy J. Poledník (dosazený ÚV KSČ) a jeho místo zastává do mimořádného sjezdu P. Klapuš a odvoláno několik dalších členů předsednictva. K podobným změnám došlo a ještě dochází v klubech. Diskutuje se o tom, zda ÚV ČSTV má vůbec zůstat vrcholnou organizací čs. sportovců nebo zda má být vytvořeno ministerstvo sportu. V ledním hokeji - a zřejmě to budou chtít i jiná sportovní odvětví - bude kromě Hokejového svazu i samostatná organizace „Asociace hráčů“, která má zastupovat zájmy aktivních sportovců. Hokejová Asociace už požádala o řádnou registraci a v jejím čele jsou oba brankáři čs. hokejového národního mužstva Domink Hašek a Petr Bříza, stejně jako další

reprezentanti: Ščerban, Bača a Vlach. Rozhodčí I. celostátní hokejové ligy vyslovili nedůvěru komisi rozhodčích ÚV ČSTV a do 27. ledna, kdy se uskuteční mimořádná konference, byl vedením pověřen akční výbor ve složení: Janů, M. Strapek, Gottwald, Šubrt, Šutka a Tatiček. Tuto zprávu zveřejnil akční výbor v tisku a za jméno Gottwald dal do závorky „není příbuzný“, aby bylo jasné, že nemá nic společného s tzv. prezidentem Československa a agentem KGB Klementem Gottwaldem. Také jiné sportovní svazy se činí a pomáhají mladé demokracii jak jen mohou. Svaz horolezců dal do novin inserát značky „Hvězdy jen na vánoční stromek“, ve kterém vybízí všechny své členy, „aby pomohli při demontáži obtížně přístupných reklam totality a symbolu mafie.“

Prezident republiky Václav Havel jmenoval sedminásobnou olympijskou vítězku ve sportovní gymnastice Věru Čáslavskou (která si v době tzv. normalizace vytrpěla své) jedním ze svých 4 poradců. Jak mi Věrka řekla v interview, měla být navržena do funkce primátorky Prahy, ale tuto poctu odmítla s tím, že nechce zastávat žádnou politickou funkci.

Spartakiáda už nebude, byla až příliš zneužívána komunistickým režimem, možná (už se znovu ustavil Sokol), že to budou v budoucnu sokolské slety. Zatím však bylo rozhodnuto, že v r. 1990 (kdy měla být Spartakiáda), se budou konat „Československé tělovýchovné slavnosti“ a to pravděpodobně pouze v krajích.

Nevyřešena je otázka „co bude se Svazarmem?“ - V obou redakcích až dosud tiskového orgánu ÚV ČSTV - v Československém sportu (v Praze) i ve slovenském Športu (v Bratislavě) došlo ke změnám na vedoucích místech.

Několik sportovců, kteří zůstali v zahraničí, se bude vracet do Československa. Platí to především o loňském mistru světa v cyklokrosu Ondřeji Glazovi z Popradu, a čs. mistru v trojskoku Jánovi Čadovi, který zůstal před třemi roky po I. mistrovství světa v halové lehké atletice v USA.

Nevalná úroveň utkání podzimní části I. Čs. fotbalové ligy

Všeobecně v Československu (a nejen tam) platil nepsaný zákon: „Jaká domácí soutěž - taková reprezentace. A naopak.“ V r. 1989 - především v jeho závěru - to neodpovídalo skutečnosti. Zatímco čs. fotbalové národní mužstvo si po osmi letech a celkově poosmé v historii zajistilo účast na XIV. světovém šampionátu v Itálii, úroveň zápasů podzimní části I. čs. ligy ročníku 1989/90 byla jen průměrem. To platí hlavně o závěru podzimu, kdy mistrovská soutěž byla přerušována nejen přípravou reprezentačního mužstva na kvalifikační střetnutí, ale i přestávkou v pohybných listopadových dnech, kdy fotbalisté nezůstali stranou a připojili se k požadavkům studentů a Občanského fóra a odmítli v těchto pro naši vlast dramatických chvílích hrát. Aby však nemuseli podzimní část soutěže odložit na jaro, sehráli pak v několika dnech narychlo zbývajících utkání, a to pochopitelně na úrovni nepřídatě.

„Podzimním mustrem“ se opět stala pražská Sparta, ale i ta měla výkonnostní výkyvy a tříbodový náskok (se kterým půjde 25. února do jarní poloviny soutěže) si zajistila až teprve v posledním utkání před Vánocemi, kdy doma na Letné zvítězila nad Zbrojovkou Brno 2:1. Už sice ve 4. minutě střetnutí vedla dvěma góly Skuhřavého 2:0, nakonec její nový „úřadující“ předseda Václav Ježek (bývalý trenér Sparty a nynější spolutrenér čs. národního mužstva) byl rád, že mužstvo získalo z tohoto střetnutí oba body. Spartáné sice i tentokrát nastříleli nejvíce branek (34), ale to bylo o 10 gólů méně, než v podzimní části ročníku 1988/89.

Nejllepší obranu v I. části čs. fotbalové ligy ročníku 1989/90 mělo však - a to je velké překvapení - mužstvo Slovanu Bratislava, které inkasovalo pouze osm branek, spolu s předposlední Trnavou - jich však bratislavští fotbalisté nejméně vstřelili (13).

Pořadí I. čs. fotbalové ligy (podzimní část)

	skóre	body
1. Sparta Praha	34:16	23
2. Bohemians Praha	27:19	20
3. Slovan Bratislava	13:8	19
4. Plastika Nitra	26:18	18
5. Baník Ostrava	22:17	18
6. Dukla Praha	18:14	16
7. Inter ZTS Bratislava	22:21	16
8. Sigma Olomouc	25:21	15
9. Slavia Praha	21:24	15
10. TJ Vítkovice	21:25	15
11. Dukla B. Bystrica	16:18	12
12. RH Cheb	18:21	12
13. Dunajská Streda	21:25	12
14. Zbrojovka Brno	20:25	12
15. Spartak Trnava	13:22	11
16. Povážská Bystrica	14:37	6

„Hrdina kvalifikačních zápasů“ FOTBALISTOU R.1989

Na tom, že čs. kopaná bude zastoupena na mistrovství světa v Itálii, má snad největší podíl Spartan Michal Bílek, který v klíčových utkáních s Portugalskem v Praze (Československo vyhrálo 2:1) vstřelil obě branky a v zápase se Švýcarsy zvýšil v 87. minutě důležitým gólem stav na 2:0. Proto ani nikoho nepřekvapilo, když krátce před vánočními svátky byl tento 24letý kanonýr v pražském hotelu Olympik vyhlášen za vítěze ankety „Fotbalisty r. 1989“, kterou už popětadvacáté uspořádal pražský ilustrovaný časopis Stadión. Z padesáti trenérů a novinářů dalo 36 Michala Bílka na první místo a v této anketě dostal celkem 532 body, o 41 bodů více, než „stříbrný“ pravý křídelní útočník Plastičky Nitra (Lubomír Moravčík) s 10 góly nejlepší střelec podzimní části I. čs. fotbalové ligy). Třetí místo v anketě Stadiónu obsadil Miroslav Kadlec (380 bodů) z Vítkovic.

ČS.FOTBALISTÉ DRUZÍ

Čs. fotbalisté nepatří sice k úzkému kruhu favoritů světového šampionátu r. 1990 v Itálii, přesto podle statistických údajů italského odborného sportovního deníku „La Gazzetta dello Sport“ vycházejícího v Miláně v r. 1989 měli - spolu se Španěly a reprezentanty Irské republiky - druhou nejlepší bilanci. Lepší už byli pouze Belgičané, jejichž tzv. bodový průměr byl 1,66.

S kým v r. 1989 Čechoslováci hráli? V kvalifikaci o účast na mistrovství světa v Itálii prohráli v Bruselu s Belgičany 1:2, remizovali v Lisabonu s Portugalskem 0:0, zvítězili doma nad Portugalskem 2:1, nad Švýcarsy 3:0 a v Bernu nad tímto švýcarským soupeřem 1:0. Na pořadu měli dvě mezistátní přátelská utkání, ve kterých vyhráli v Rakousku 2:1 a doma nad Rumunskem 2:0. Z těch 15 branek dal nejvíce Michal Bílek - pět; čtyřkrát v barvách Československa skóroval Skuhřavý, třikrát Griga, jednou: Luhový, Vlk a Moravčík.

Atraktivní smlouva Ivana Lendla

V Melbourne probíhá v těchto dnech první grandslamový turnaj r. 1990 - mezinárodní tenisové mistrovství Austrálie - na kterém prvenství obhájí Ivan Lendl, který v loňském finále porazil Miloslava Mečíře 6:2, 6:2 a 6:2 a po 140 dnech se vrátil na trůn prvního hráče světového žebříčku, na kterém je dosud. A třeba říci, že suverénně. Podle nového hodnocení má Lendl 2.913 bodů, zatímco druhý tenista pořadí Němec Boris Becker 2.279 bodů a třetí v hodnocení Švéd Stefan Edberg 2.111 bodů. Miloslav Mečíř je se 613 body 25. a Jakub Hlášek z Curychu s 548 body 29.

Týden před startem australských přeborů v Melbourne oznámila japonská firma s tenisovými raketami a sportovními potřebami vůbec Mizuno, že uzavřela s Lendlem smlouvu na šest let. A ta vynese našemu světovému tenistovi číslo jedna patnáct miliónů dolarů. Šéf firmy Masato Mizuno k tomu podotkl: „Reklama Ivana Lendla nám za to stojí“. Až dosud hrál Ivan Lendl plných deset let s „produkty“ Adidasu. S touto německou firmou měl smlouvu až do roku 1995, před několika týdny byla však po oboustranné dohodě zrušena. Jedinou podmínkou mluvčích Adidasu bylo: „Lendl musí ještě na lednových mezinárodních přeborech Austrálie v Melbourne hrát v barvách Adidasu, a pak teprve přejde k japonské firmě Mizuno, která má už smlouvy s několika násobnými olympijskými přeborníky Američany Carlem Lewitem a Florence Griffich-Joynerovou, stejně jako s novozélandským reprezentačním týmem ragbistů.“

K.Dráždanský

VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E

DOBŘE VAŘÍ—DOBŘE SLOUŽÍ

VAŠATA E

VZORNÁ ČESKOSLOVENSKÁ RESTAURACE

339 EAST 75th STREET, NEW YORK, N. Y. 10021

TEL.: 988 - 7166 a 650 - 1686

VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E VAŠATA E